

EESTI METS

METSA JA JAHINDUSE KUUKIRI

SISU:

Eesti metsadest möödunud sajandil — *B. A. Tuiskvere.*

Metsalstutamisel esinevaid vlgu — *P. Böigas.*

Ühest huvitavast töökorraldusest langi ülestõotami-
sel — *K. Salev.*

Soome metsateadlaste ekskursioon Eestis 3.-7. sept.
s. a. — *Edg. Vester.*

Märkmeid Saksa metsandusest — *K. Alvere.*

Töökorraldus ralelankidel — *Aadu Karu.*

Metsasaad, nende korrashoid ja korrashoiu abinõud —
Valdek Riitslaid.

Metsaosakond Pärnu Näitusel — *A. Kandre.*

Metsateenijate organiseerimisest.

Metsateenijate järjekordne kokkutulek — *J. Pipar.*

Praakrite õppepäevad — *V. Riitslaid.*

Jahindus.

Kirjanduslik ringvaade.

Mitmesuguseid teateid.

1938. 14. OKTOOBER NR. 10

XVIII AASTAKÄIK

AD

Akadeemilise Metsaseksi, Eesti Metsateenijate Ohingu ja Eesti Metsaühingute
Liidu häälekandja

Tellimise hind kr. 3.50 aastas, kr. 2.— poolaastas, kr. 1.— veerandaastas, üksiknumber 40 senti. Kuulutuse
hind kr. 20.— lehekülgi

Metsatööstuse hooajaks

metsateadlase

K. KEERDOJA TOIMETUSEL

ilmunud

1938-39. A. METSAMEHE

KALENDER- KÄSIRAAMAT

sisaldab metsa-, metsamaterjalide ja saetud materjalide kuupimise ja hindamise tabeleid; metsanduslikke andmeid ja artikleid.

HIND KÖIDETULT KR. 2.50.
ja E. Metsat. Ühingu liikmetele Kr. 1.75.

Müük Eesti Metsateenijate Ühingu Kesksuhatuses laos, Tallinn, Falkpargi 4 ja raamatukauplustes.

Raamatuhinna tasumisel Eesti Metsateenijate Ühingu posti jooksvale arvele nr. 178 saadetakse raamat tellijale postikuludeta.

**EESTI METSATEENIJATE ÜHINGU
KESKJUHATUS.**

EESTI METS

METSANDUSE JA JAHINDUSE KUUKIRI

VÄLJAANDJAD : Akadeemiline Metsaselts. Eesti Metsateenijate Ühing. Eesti Metsaühingute Liit.	Peatoimetaja Prof. O. DANIEL. Tartu, Gustav Adolfi t. 70. Vastutav- ja tegevtoimetaja VASSILI MUTT.	TOIMETUSE AADRESS: Tallinn, postkast 97. TOIMETUSE ASUKOHT: Tallinn, Lai tän. 39/41, tel. 464-76. POSTI JOOKSEV ARVE NR. 155
XVIII aastakäik	14. oktoobril 1938	Nr. 10

Eesti metsadest möödunud sajandeil

B. A. Tuiskvere

V. Kuressaare metskond 1848. aastal

Vaadelnud eelpool Pärnumaa kõige metsarikkamas osas asetsenud Pärnumaa I kroonumetskonna metsamajanduse tingimusi, administratsiooni, puiduandmise ulatust, tulusid ja kulusid a. a. 1848 ja 1862, asume alljärgnevas teise, ja nimelt Kuressaare kroonumetskonna, vaatlemisele samal ajajärgul. Kui Pärnumaa I metskond koosnes suurtest metsamassiividest võrdlemisi hõredasti asustatud piirkonnas, siis Kuressaare kroonumetskonna metsad olid enamikus väikeste lahustükkidena pilliatud laiali üle terve Saaremaa, ühes arvatud Muhu, Abruka, Vilsandi ja Ruhnu saared. Kui Pärnumaa kohta eelpooltoodud kirjeldusist käis punase joonena läbi tõsiasi, et metsi on rohkesti, metsamaterjalide turustamine aga turgude kauguse ja osalt veo-, õigemini parvetusteede puudulikkuse tõttu õige raske on, siis Saaremaal on olukord hoopis vastupidine. Juba XVIII sajandi alul, 1710. a., avaldub Saaremaal suur kütte- kui ka ehitusmetsa puudus; eriti torkab see silma 1724. a. maade revisjoni puhul¹⁾. Me kuuleme isegi, et juba Taani ajal (1559—1645. a.a. paiku) olid eriti metsavaesed Maasi ametkond ja Muhumaa; metsarikkamad olid Sörve,

Mustjala, Nemmalli ja Pajumõisa ametkonnad²⁾. Allpool näeme, et olukord oli 19. sajandi esimeseks pooleks jäänud ligikaudu endiseks.

1844. aastal kroonumetsade kirjelduse koostamiseks antud juhatuskirja põhjal kirjeldati 1847—1848. a. a. ka Saaremaa kroonumetsi, mis olid koondatud Kuressaare metskonda. («Описание лѣсовъ Аренсбургскаго лѣсничества. 1848». — Tartu ülikooli Metsakorralduse Kabineti kogudes.) Kirjelduste koostajana on kirjutanud alla metsaülem, lipnik, hiljem nooremleitnant L. von Wardenburg, looduses kontrollis kirjeldusi osalt metsarevidendi k. t. staabikapten v. Vogt, osalt keegi majori-aukraadis mitteloeitava allkirjaga „õpetatud metsaülem“ («ученый лѣсничій»). Kubermangu metsaülem polkovnik parun Ūxiküll tunistas oma allkirjaga kirjeldused õige (allkirjad puuduvad Karjalasma ja Praakli metsandike osas). Kirjeldused on venekeelsed.

Metsandike plaane kirjelduste juures ei leidu. Ei ole säilinud kirjeldused järgnevate metsandike kohta, millede suurused on pliatsimärkmetena kan-

¹⁾ Soom, A. Saaremaa haridusolud Põhja-sõja ajal. „Ajalooline Ajakiri“ VIII — 1929.

²⁾ Blumfeldt, E. Jooni taaniaegse Saaremaa agraarajaloost. „Ajalooline Ajakiri“ X — 1931.

tud kaanelehele: 1) Uuemõisa („Neuenhof“ — 57 tiinu 118 ruutsülda, 2) Kogula („Kogguli“) — 5 tiinu, 3) Sakla („Sackla“) — 20 tiinu 120 r.-s., 4) Vana-Löve („Altloewell“) — ½ tiinu ja 5) Ilpla („Ilpell“) — 24 tiinu.

Kuressaare kroonumetskond koosnes 1847—48. a. alljärgnevatest metsandikest :

Metsandiku (metsatüki) nimetus		Metsamaa	Põllumajamaa	Kõlbmata maa	Kokku	Metsavahtide		Plaanistatud	
Saksakeelne 1860. a. kirjaviisis ³⁾	Praegune ⁴⁾	Tiinu (umbkaudu)				arv	palgam. tiinu	aastal	kelle poolt
Laisberg	Leisi (Peederga)	57	—	—	57	—	—	—	—
Persama	Pärsamaa	61	—	—	61	—	—	—	—
Masik	Maasi	150	—	167	317	—	—	—	—
Neuenhof	Uuemõisa	57	—	—	57	—	—	—	—
Koggull	Kogula	5	—	—	5	—	—	—	—
Sackla	Sakla	20	—	—	20	—	—	—	—
Altloewell	Vana-Löve	1	—	—	1	—	—	—	—
Neuloewell	Uue-Löve	147	7	—	154	1	7	1842	Kreisimaamõõtja Napofsky
Holmhof	Saare	89	3	11	103	1	8	1783	Maamõõtja Rolander
Ilpell	Ilpla	24	—	—	24	—	—	—	—
Brackelshof	Praakli	50	—	—	50	1	—	1788	Maamõõtja Rolander
Karjalasma	Karjalasma	349	346	109	804	3	243	1799	Kreisimaamõõtja Sehrwald
Karjalasma-Pamerorth	Karjalasma-Pamma	98	5	—	103	1	5	1799	Sama
Karjalasma-Tuhkana	Karjalasma-Tuhkana	38	—	—	38				
Karjalasma-Pahamaa	Karjalasma-Pahamaa	146	—	—	146	1	—	1799	Sama
Törris	Tõrris	35	—	—	35	—	—	—	—
Kooronõm	Koronõmme	441	50	61	552	1	50	1828	Maamõõtja Rosenpflanzer
Pamanõm	Pamma (?)	256	31	8	295	1	31	1823	Sama
Saato	Saatu	305	21	45	371	1	21	1828	Sama
Nudinõm	Nudinõmme	319	53	23	395	1	52	1828	Sama
Kauniwerre	Loopsoo (?)	90	—	—	90	1	2	1828	Sama
Audanõm	Audanõmme	79	18	8	105	1	17	1803	Maamõõtja Spreckelsen
Balginõm	Lussu	103	16	21	140	1	18	1813	Sehrwald
Seljaperre	Seljapere	49	4	—	53	1	4	1813	Sama
Rappi	Rapi	210	37	260	507	1	37	1828	Rosenpflanzer
Taggamois	Tagamõisa	518	31	68	617	1	31	1795	Sehrwald
Kummi	Kuumi	534	31	16	581	2	31	1801	Maamõõtja Stein
Palinga-Arro	Paljaaru Muhul	152	1	—	153	1	1	1809	Sehrwald
Tikka-Arro	Tikaaru Muhul	60	1	—	61	1	1	1809	Sama
Oina-Arro	Oinaaru Muhul	174	1	—	175	1	1	1809	Sama
Sworbe - Soppimetz & Pallo-metz	Sopi ja Palu	1042	63	121	1226	3	63	1800	Sama
Sworbe - Jerwe-metz	Järve	212	17	50	279	1	17	1800	Sama
Abro	Abruka	301	10	5	316	1	10	1790	Sama
Pielsand	Vilsandi	30	—	—	30	—	—	—	—
Runoe	Ruhnu	300	—	—	300	1	—	—	—
Tatterselja	Tatterselja	166	20	6	192	1	20	1793	Maamõõtja Brahl
Tawi	Taavi	80	16	1	97	1	16	1801	Stein
Suttro	Sutro	100	—	—	100	—	—	1793	Maamõõtja Anders
Laggenõm (Umbsoo)	Lagenõmme	617	14	7	638	1	14	1813	Sehrwald
Suttro - Hautaggo	Sutro	443	69	23	535	2	69	1793	Anders
Suur-Arro	Suur-Aru	115	37	—	152	1	37	1828	Rosenpflanzer
Kokku . . .		8023	902	1010	9935	35	806	—	—

³⁾ 1860. a. kirjelduse järgi; 1847—1848. a. kirjelduses on nimetused nagu terve kirjeldus, venekeelne.
⁴⁾ Hr. hr. metsaülemate A. Kaselau, V. Tilga ja A. Hahn'i andmeil.

Toodud tabelist näeme, et kuigi Kuressaare metskonna pindala oli umbes 7 korda väiksem samaaegse Pärnumaa I metskonna pindalast, on metsavahtide arv siin isegi kahe võrra suurem. See nähtus oli tingitud asjaolust, et Saaremaal metsad asetsesid väga hajuti, väikeste ühikutena. Mõnes väiksemas metsandikus polnud sootuks metsavahti; allpool näeme, kuidas oli korraldatud nende valve.

Metsavahtide palgamaa keskmine suurus oli 23 tiinu, sealjuures oli mõnel metsavahil maad õige vähe, või see puudus hoopis. Kuidas tasuti metsavahtidele neil juhtudel valveteenistuse eest, selles pole selgust. Ühe metsavahti kohta (Sõrve metsandiku Sopi-Palumetsa osa) on kirjelduses öeldud selge sõnaga, et ta riigilt mingit tasu, ei rahas ega maas, ei saa (!).

Puidu andmine Kuressaare metskonnast 1847/48. a.

Metsandik	Müüdüd		Antud tasuta kroonumõisadele ja talupoegadele			
	Kantsilda a 250 k.-jalga	Müügi- hind		Kantsilda a 250 k.-jalga	Väärtus	
		rbl.	kop.		rbl.	kop.
Karjalasma, Karjalasma vahtkond.	—	—	—	92	266	77
Karjalasma, Pamanama vahtkond.	—	—	—	22	92	70
Koronõmme . . .	—	—	—	59	126	90
Saato	—	—	—	46	54	72
Nudinõmme . . .	—	—	—	54	115	90
Palginõmme(Lussu)	—	—	—	14	31	—
Seljapere	—	—	—	7	30	65
Rapi	—	—	—	20	62	50
Kuumi	—	—	—	76	145	12
Paljaaru	—	—	—	6	8	10
Sõrve-, Palu- ja Sopimets	—	—	—	225	471	86
Sõrve—Järve . . .	—	—	—	103	244	76
Abruka	—	—	—	124	212	90
Ruhnu	5	7	—	36	128	40
Tatterselja . . .	—	—	—	35	94	05
Suur-Aru	—	—	—	4	10	12
Pamanõmm (Pamma)	—	—	—	48	115	67
Kokku	5	7	—	971	2212	12

Tabelis näitamata jäänud metsandikest ülevaate aastal puiduandmist üldse ei olnud. Kogu metskonna metsamaa tiinu kohta anti välja puitu 0,121 k.-s. (30 k.-jalga). Nagu nähtub andmestikust, kulus kogu väljaantud puit tasuta

andmiseks kroonumõisadele ja talupoegadele; ainult Ruhnu saare müüdi tuletoornile 5 k.-s. küttepuid. Metsandike kirjeldusis pole tehtud vahet, kas puit on antud kasvavast metsast või laagripuiest, nagu see näiteks oli eraldatud Pärnumaa I metskonnas. Rahalist tulu metsakond ülevaate aastal praktiliselt ei annud ega olnud selleks, nagu selgub alljärgnevast, väljavaateid ka lähemas tulevikus.

Tähtsamaid andmeid 1847/48. aasta metsandike kirjeldusist.

1. Leisi (Peederga). Metskonnas Leisi kroonumõisa valitsuse («дворовое правление») valve alla, metsavahti ei olnud. Puiduandmist 1847/48 ei olnud, ka eeloleval aastal seda ei kavatseda, sest puistu on alles alla 20 a. vana ega vaja harvendamist. Piirid on väija panemata, metsandik asub mõisa talumaade vahel. Metsamaterjalide realiseerimisvõimalused on, nagu kõikjal Saaremaal, väga soodsad. Karjatamist õieti ei ole, kuid talupojad ajavad oma loomi metsast läbi. Metsandik koosnes 15-st lahustükist, millede pindala Riigimaade valitsuse («Палата государственныхъ имущества») andmeil on 258 tiinu 1476 r.-s. Ülemuse käsul kavatakse käsiloleval reguleerimisel anda Leisi mõisale 14 üksust ja jätta metsavalitsuse korraldusse 56 tiinu 1200 r.-s. Võrdluseks: 1860. a. — suurus 258 tiinu 1476 r.-s.⁵⁾ 1936. a. — Karjalasma metskonna Laugu vahtk. kv. 28 — 74,30 ha⁶⁾.

2. Pärnamaa. Metsavahti ei olnud, metsa valvas P. kroonumõisa valitsus. Koosnes neljast lahusesast (182 tiinu 1535 r.-s.); käsiloleval reguleerimisel jäetakse metsavalitsuse korraldusse 61 tiinu 1600 r.-s.; ülejäänud, ebasoodsalt asetatud, osad antakse P. mõisale. Puitu 1847/48. a. välja antud ei ole; piirid on alles välja panemata.

⁵⁾ Siinkohal ja järgnevate metsandike kohta 1860. a. andmed Forstmeister L. v. Wardenburgi koostatud „Statistische Beschreibung der Forste des Arensburgschen Forstdistricts“ — nimelisest kirjeldusest 5. VII 1860. (T. U. Metsakorralduse Kabineti kogudes.)

⁶⁾ Siin ja allpool on 1936. a. kohta andmed saadud hr. hr. metsaülematelt V. Tilgalt ja A. Kaselailt.

Metsamaterjalide realiseerimistingimused ja karjatamine — nagu eelmisel.

1860. a. — 182 tiinu 1535 r.-s.

1936. a.: Mets on vabariigi algaastail metsavalitsuse haldusest ära läinud.

3. Maasi. Metsa valvab Maasi mõisa valitsus. Puitu 1847/48. a. välja antud ei ole. Piirid on selged ja piirimärgid on olemas. Metsamaterjalide realiseerimistingimused on mereranna läheduse ja ümbruskonna metsavaesuse tõttu soodsad, kuid metsandiku väike pindala ei suuda rahuldada isegi mõisa vajadusi, rääkimata müügist. Mõisa rentnik karjatab metsas vana kombineeritud metsas («по давнему обыкновению»); karjatamine tuleb reguleerimisel lõpetada.

1860. a. — 316 tiinu 2117 r.-s.

1936. a. — Karjalasma metskonna Säärenõmme vahtkond — 347,70 ha.

4—7. Uuemõisa, Kogula, Sakla ja Vana-Lõve metsandike kohta puuduvad kirjeldused.

1860. a. — Uuemõisa — 57 tiinu 118 r.-s., Kogula — 5 tiinu 487 r.-s., Sakla — 20 t. 120 r.-s., Vana-Lõve — 1220 r.-s.

8. Uue-Lõve. Üks metsavaht. 1847/48. a. puitu välja antud ei ole. Ka eeloleval aastal ei saa puitu anda, sest küpseid puistuid pole üldse, keskealised aga on väga hõredad. Männi uuendus (27½ tiinu) on alles 2—3-aastane, kase (24 tiinu) — 2-aastane. Legendikud (76 ha) seemendatakse 1849. ja 1850. a., milleks juba 1848. a. sügiseks 25 tiinu pinnast on ette valmistatud. Piirid on selged, metsandik on viimase 3 aasta jooksul terves ulatuses ümbritsetud kiviaiaga. Metsandik, asetsedes Saaremaa kõige metsavaemas osas, omab tulevikus häid puidurustamise võimalusi, aga kuna esimesed külvid teostati vaid 3 aastat tagasi, siis pole lähemal ajal tulusid ette näha.

1860. a. — 191 tiinu 836 r.-s.

1936. a. — Karjalasma metskonna Uue-Lõve vahtkond — 185,35 ha.

9. Saare. Üks metsavaht. Kuulub admiraliteedi alla («причислена къ Адмиральтейству»), on keelumets ja

1847/48. a. sealt puitu välja antud ei ole. Piirid on välja panemata, piirimärke pole; on loomuliku piiriga (põllumaj. maade ja Riia lahega) eraldatud teistest aladest. Pindalast on 74½ tiinu osalt raieküpse kasehaava-, osalt tammemetsa all. Kuigi metsast on ette nähtud puidu andmine vaid admiraliteedile, siis, võttes arvesse metsa asendit Saaremaa kõige metsavaemas osas, võiks neid puuseltse, mis ei sobi laevastikule, ära müüa, kui ei eelistata neid anda tasuta kroonumõisadele. Soovitav oleks mõisa ja metsa piiride reguleerimisel lõpetada senine mõisa karjatamine metsas, sest karjatamine ongi metsa hõreduse põhjuseks.

1860. a. — 103 tiinu.

1936. a. — Vene ajal metsavalitsuse haldusest ära läinud.

10. Ilpla. Kirjeldus puudub.

1860. a. — 29 tiinu 605 r.-s.

11. Praakli. Üks metsavaht, asub P. kroonumõisa alal, kasutades 711 r.-s. maad; heinamaad ei ole, niidab Karjalasma-Pahamaa metsa lohke. 1847/48. a. puitu välja antud ei ole. Laevastikule kõlvulised tammed on raiutud välja juba varem aastail, üksikud metsakuivad tammed antakse kütteks kroonutalupoegadele. Piirid ja piirimärgid on korras. Kuressaare linna läheduse tõttu oleks puidumüük hõlpus, kuid puitu ei jatkuks isegi P. kroonumõisa vajaduseks. Veel kaks aastat tagasi karjatas P. kroonumõis metsas ilma loata, kuid siis piirati mets kiviaiaga, millega ühtlasi lõppes ka karjatamine.

1860. a. — 54 tiinu 1499 r.-s.

1936. a. — Kuressaare metskonna Praakli vahtkond — 131,10 ha.

12. Karjalasma metsandik, Karjalasma vahtkond («обходъ»). Kolm metsavahti, kuid jatkuks kahest; sel puhul saaks suure osa karjamaast liita metsa külge. Vahtkonna piires asetsevad endise „forstei“ maad («Угодья форстея») — 96 tiinu, mis on renditud välja 40 rubla eest (nähtavasti on Saaremaal varem olnud kaks või isegi kolm metskonda; Sõrves oli ka „forstei“ — v.

allpool. B. T.). Piirid on selged, märkeid olemas. Kuigi puidu turustamise tingimused on soodsad, puudub selleks võimalus, sest kogu puit läheb Muhu saare metsata kroonumõisade rahuldamiseks. Metsandik on ümbritsetud puuaiaga, karjatamist ei ole.

1860. a. — 804 tiinu 408 r.-s.

1936. a. — Karjalasma metskond, Põitse, Põrga ja Pilli vahtkonnad — 1136,90 ha.

13. Karjalasma metsandik, Pammana vahtkond. Üks metsavaht, kes ühtlasi valvab ka Tuhkana vahtkonda (2 versta kaugusel metsavahi asukohast). Piirid ja piirimärgid

on korras. Metsamaterjalid lähevad ter ves ulatuses Muhumaa metsata kroonumõisadele. Vahtkonnas karjatab ilma loata pidevalt Pammana küla, ainult raestikelt hoitakse kari eemale. Metsal aeda ümber ei ole. Karjatatakse umbes 40 sarvloomu ja 20 hobust. Kui 5 a. pärast lõpeb I perioodi raiekohtade raiumine, tuleb kasutamine mõneks aastaks seisma panna, kuna teised puistud, kuigi osalt arvatud küpsede liiki, on alles peenemõõdulised⁷⁾.

1860. a. — 102 tiinu 1158 r.-s.

1936. a. — Karjalasma metskond, Pammana vahtkond — 104,30 ha.

(Järgneb.)

Metsaistutamisel esinevaid vigu

P. Rõigas.

Kuigi metsastamine külvi teel on teataval määral odavam ja töö ei nõua teostajailt erilist oskust ega vilumust, ei ole alati siiski võimalik kunstlikku metsastamisküsimust lahendada metsakülvi kaudu. Tihti on kasvukoha ja pinnase olud sellased, mis ei luba loota külvi head kordaminekut; kas näit. mullapinna füüsiliste omaduste (näit.: liigniiskus, liigkuivus, jämeteraligus jne.), rohukasvu või muude põhjuste tõttu. Sellastel raiealadel on metsastamisküsimuse puhul metsaistutamine möödapääsmatu.

Kuna metsaistutamine nõuab tööliselt teatavat oskust, vilumust ja eelkõige hoolt ning tähelepanu, siis ei tohiks tunduda koormavana kui allpool tuuakse ette teatavad põhimõtted, mida kindlasti peaksid arvestama metsaistutamistööde teostajad:

1) Peetagu silmas, et taimi ei vigastataks juba taimeaiast väljavõtmisel.

2) Edasi hoitagu taimed sellaselt, et need ei muutuks juba enne istutamistöö tegelikku läbiviimist istutamiskõlbmatuiks. Eriti tuleb siin arvestada hädaohtu, mis seisab taime narmasjuurekeste kuivamise õhu ja päikese käes. Kindlasti tuleb taime juuri varjata päikesekiirte eest, kuna piisab juba

mõneminutilisest päikese paistest, et õrnad taime juured hukkuksid. Sellest hoidumiseks tuleks tarvitada erilisi istutamiskaste või hoida taime juured alatisealt niiskes samblas.

3) Istutatava taime juurtele antagu võimalikult loomulik asend, eriti valvates seda, et juured ei jääks istutamisel kahekorra. Ka peab sealjuures istutamisaug olema küllaldaselt sügav, et taime juured vastu augu põhja üles ei käänduks.

4) Juba ligemale kolmsada aastat tagasi nõudsid saksa tolleaegsed metsateadlased Colerus ja Carlowitz taimede istutamist sama sügavalt kui oli taim seda eelmises kasvukohas.

See nõue püsib ka tänapäeval, kuigi erandina istutatakse teataval määral sügavamalt ühe- ja kaheaastasi männitaimi, kuna kuival ja liivasel männimaal noorte taimede juuri nende asetudes liig pealispinna ligidale ähvardab kuivamise hädaoht.

5) Taim istutatagu mulda kindlalt, s. t. nii, et juurte alla ega va-

⁷⁾ Karjalasma metsandiku kolm vahtkonda ja mõned teised metsandikud olid nähtavasti hiljuti korraldatud 1845. a. metsakorralduse juhendi alusel. V. Mathiesen, A. Metsakorralduse arenemine Eestis. E. Metsanduse Aastaraamat VII, Tartu, 1935.

hele ei jääks tühja õhuruumi, mille tõttu taime juured võiksid hukkuda.

6) Istutamiskoht ei tohi jääda ümbritsevast maapinnast madalamaks, kuna madalam koht aegamööda täitudes võiks esile kutsuda sügavistutamisele vastavad nähtused.

Eeltoodud nõudeist kõrvale kaldumine põhjustab mitmesuguseid istutamisevigu, millest mõningail alljärgnevalt lühidalt peatutakse.

Üldiselt palju eksitakse meil juba esimese ja teise nõude täitmisel. Sageli rikutakse istutamismaterjal juba taimeaias hooletul ja oskamatul väljavõtmisel seevõrra, et see on mõnel juhtumil istutamiskõlbmatu. Edasi, osalt hooletusest, võib-olla osalt ka teadmatusest, patustatakse teise nõude vastu. Nagu juba eespool ette toodi, aitab isegi paariminutilise päikese- ja varjupaistest, et taime juuri (narmasjuuri) õhu käes surmata. Seepärast tuleks criti seda nõuet metsaistutamisel arvestada, vastasel korral võib tehtud töö kujuneda asjatuks.

Küllalt sageli eksitakse ka eeltoodud kolmanda nõude suhtes, istutades taime kuidagi lohakalt, pöörmata erilist tähelepanu juurte asendile.

Pilt nr. 1

Mõningaid istutamisevigu

Foto P. Rõigas

Pilt nr. 2

Foto P. Rõigas

Tüübilisi kiillabidaga istutatud männitaimi külguvaates

Siin on eriti tähtis, et juured oleksid istutamisel normaalses asendis, selles, et nad ei oleks sõlmitud ega keerus (vt. pilt 1, a), mis hiljem suurel määral takistab taime juurekasvu arenemist, missugune asjaolu halvavalt mõjub kõige tähtsamale faktorile, s. o. taime juurekasvule ja kasvukäigule. Loomulikult on sellased taimed ka vastuvõtlikumad haigusile ja kahjureile kui korraliku juurekasvu arenguga taimed.

Edasi peaks ka tähele pandama, et istutamisaug oleks sobiva sügavusega, siis ei saaks esineda nähteid, kus taime juured vastu põhja tagasi murtakse, andes neile ühepoolse suuna rõhtsihis (vt. pilt 1, b) või neid kõrgi tagasi ülespoole murdes (vt. pilt 1, c).

On loomulik, et sellaste juurekavadega puukesed ei suuda taimede vahelises pinevas konkurentsivõitluses palju kaasa rääkida ja varem või hiljem nad on määratud surmale.

Siinkohal peatutakse veel veidi lähemalt istutamisel kiillabidaga. See metsaistutamiseviis on üldiselt levinumaid, eriti männialade kultiveerimisel, ning seda ka täiesti õigustatult. Istutamiseviis on küllalt lihtne ja odav ja annab võrdlemisi häid tulemusi. Kuid selle viisi rakendamisel eksib kultiveerija alati ja paratamatult kol-

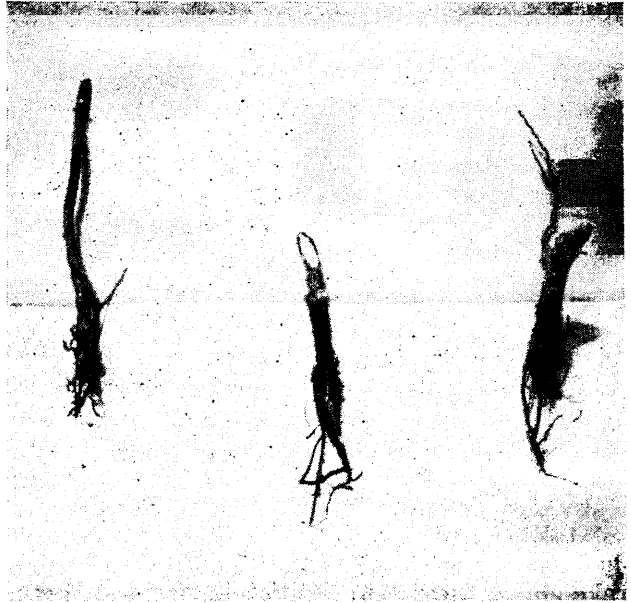
mandana esitatud nõude vastu. Selle istutamiseviisi juures surutakse taime juured teatavas suunas kokku ja vastavalt sellele on eelmisele suunale ristsuunas, vähemalt esialgu, teataval määral takistatud juurte arenemine.

Pildil nr. 2 tuuakse kolm tüübilisemat kiiluga istutatud männitaimet juu-

võimaldada teataval määral otstarbekamat maa-ala kasutamist kui ühesuunaline töötamine kiillabidaga.

Võib-olla kunagi tulevikus tõuseb küsimus esile, kas ja kuivõrra näiteks alluvad kiillabida-kuuseistandikud enam tormiheidetele kui vastavas vanuses teisiti asutatud kultuurid või

Foto P. Rõigas

Pilt nr. 3

Kiillabidaga istutatud männitaimi otsvaates

rekava külgvaates, ja pildil nr. 3 samad juurekavad otsvaates, s. o. 90° võrra pöörduvalt.

Kuid olgugi et istutamisel kiillabidaga surutakse taime juured teataval määral kokku, ei ole senini siiski tähelepanekuid, mis tõendaksid, et taimede juurekasv oleks väiksem kui vastaval alal külvi- või loomulikult teel uuenevad puukeste puhul. Kuid tõestatav tohiks olla väide, et kiillabidaga istutatud kultuurides maapind ei ole sellisel määral ühtlaselt juurtega asustatud kui ta seda on näiteks mätastaimedega istutamise või külvi puhul.

Võib-olla saavutatakse selles mõttes paremaid tagajärgi, kui loodaks kiillabidaga praod ridade kaupa üksteisega ristsuunas, s. o. esimene rida pikisuunas, teine ristsuunas, kolmas jälle pikisuunas jne. See võte tohiks ehk

loomulikud uuendused; esialgu see küsimus jääks siiski vastamata.

Küllalt tähtsatena esinevad ka istutamisevead, millised tekivad tähelepanematusel või hooletusest punktide 4, 5 ja 6 all toodud nõuete suhtes. Eksemplid nende punktide juures võivad jällegi väga kahjulikult mõjustada istutamise tulemusi. Siin tuleks tööjuhatajale südamele panna, et enne istutamistööle asumist selgitataks küllaldase põhjalikkusega töökäiku ja istutamise nõudeid, juhtides tähelepanu just tagajärgedele, mis tekivad nendest kõrvalkaldumisel. Peetagu vaid silmas, et ainult hea ja terve istutamismaterjaliga hoolsa ja teadliku töötaja kätes on võimalik saavutada häid metsaistutamise tulemusi.

Ühest huvitavast töökorraldusest langi ülestöötamisel

Metsa ülestöötamisel peame arvestama vaid inimtööjõudu, sest piiratud metsapinna tõttu ei ole tööde mehhaniseerimine teostatav. Inimtööjõud on aga üsna kallid ning teda tuleb väga otstarbekalt rakendada. Pealegi meil tööstuse arengust tingituna jääb metsa ülestöötamisel kasutatav tööjõud ikka vähemaks. Üksi see nähtus juba sunnib inimtööjõudu ratsionaalselt kasutama. Metsa ülestöötamise tööde ratsionaliseerimine ongi võetud Loodusvarade Instituudi metsandussektiooni töökavva ja peatselt jõuame ehk meiegi mõne sammu sel alal edasi.

Tööjõu puudus metsa ülestöötamisel on sundinud meie naabermaidki ratsionaliseerimise teele. Nii tegeldakse Nõukogude Venes metsa ülestöötamise ratsionaliseerimisega juba 1930. a. alates ning see töö jätkub praegugi. Nõukogude Venes propageeritav ja meilgi sageli loetud-kuuldud stahhaanovi liikumine taotleb eesmärki: teha võimalikult kiiresti head tööd. Töö edukuse tõstmiseks võisteldakse omavahel, katsetatakse uusi tööriistu ja töökorraldusi ning langi ülestöötamisel püütakse rakendada isegi suurkätistele iseloomulikke linditöö põhimõtteid.

Ühe stahhaanovlase-metsatöölise töö analüüs on toodud Nõukogude Vene ajakirjas „Lesnaja industrija“ (Metsatööstus) nr. 1 — 1938. a. Kuna siin on heade tulemustega kasutatud väga omapärast töökorraldust raie-langi ülestöötamisel, siis katsun siinkohal seda lühendatult edasi anda.

Analüüsitud on stahhaanovlase-metsatöölise P. S. Smirnovi tööd metsa ülestöötamisel Pesski metskonnas Leningradi kub. 1936/37. a. talvehooajal, s. o. 3-1 kuul enne jõulu ja 3-1 kuul pärast jõulu. Sügisel hooajal oli tal abiks 2 töölist, kevadisel hooajal 3 töölist, kusjuures igapähe neist oli töökäigus oma kindel ülesanne. Sügisel hooajal tehti keskm. 24,3 tööpäeva kuus, kevadisel — 23,5 tööp. 3-mehe-lise salga poolt töötati üles oktoobrikuus 12 p. kestes 430 tm, s. o. 36 tm päevas või ühe töölise kohta 12 tm päevas. Novembris töötati üles 1 töö-

lise kohta 12,8 tm ja detsembris 13,8 tm päevas, keskmiselt ennejoulusel hooajal 1 töölise kohta 13 tm päevas. Pärastjoulusel hooajal (4 töölisega) oli töölise päevane töösaavutus jaanuaris 16,4 tm, veebruaris 11,6 tm ja märtsis 10,7 tm, keskmiselt 12,4 tm. Üldse töötati 6 kuu kestes üles 5512 tm ja töötasu selle aja eest oli 4841 rbl. 71 kop., keskmine päevane teenistus 37 rbl. 20 kop. Ülestöötamine toimus V kl. vanuses mä, ku, ka, ha segametsas, keskmine d — 24 sm, tagavara — 280—350 tm pro ha. Töö juures kasutati järgmisi tööriistu: 2 raamsaagi, 1 kahe-mehe-saagi ja 4 kirvest, kõik Nõukogude Vene päritoluga. Töö juures oli rakendatud linditöö põhimõtte ning igal töölisel oli oma kindel ülesanne, eriala. Stahhaanovlane Smirnov, kui eriteadlane, vaid langetas ja lühendas tüvesid raamsaaga, ennejoulusel hooajal aitas ta ajuti ka laasida. Esimene abiline laasis langetatud tüvesid, teine abiline ajuti laasis, enamasti aga puhastas raiekohti ja koos kolmanda abilisega ladus üles virnmaterjali.

Asjata käikude, tööseisakute ja õnnetusjuhtumite vältimiseks töötati langid üles neljaribalise, s. o. lank jagati pikuti neljaks ribaks (langi laius 48 kuni 52 m, riba laius 12—13 m). Ribadel langetati puud ühes suunas latvadega kokku, et soodustada tüvede laasimist, lühendamist, okste põletamist ning virnmaterjali koondamist. Kasutatud ülestöötamisviisi selgitab juuresolev skeem (osatüki ülestöötamise skeem).

Skeemil on näha osatööde järjekord, langetaja ja tema abiliste töö, seoses üleminekutega ühelt osatöölt teisele (langetamine-laasimine, raiekohta ettevalmistus — laasimine — virnmaterjali koondamine), samuti üleminekud ühelt ribalt teisele.

Esimese tsükli vältel langetaja I ribal langetab tüvesid, abilised III ribal puhastavad tüve ümbrust võsast ja korbast. Teise tsükli vältel langetaja läheb üle III ribale ja langetab seal tüvesid, kuna abilised samal ajal lähevad I ribale langetatud tüvesid laasima. Kolmanda

Osatüki ülestöötamise skeem.

Töotsükli nr. nr.	R a i e r i b a d				Üleminekul ribalt ribale ja osatöölt osatööle	
	I	II	III	IV	Langetaja	A b i l i s e d
1	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	○○○○○○ ○○ ○○ ○○ ○○ ○○○○○○	○○○○○○ ### ### ###	Langet. I ribal.	Raie ettevalmist. III ribal.
2	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	Langet. III ribal.	Laasimine I ribal.
3	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	xxx xxxx xxx xxxx xxx xxxx	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	Lühend. I ribal.	Laasimine III ribal.
4	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	xxx xxxx xxx xxxx xxx xxxx	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	Langet. I ribal.	Laasimine III ribal.
5	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	Lühend. III ribal.	Laasimine I ribal.
6	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	Langet. III ribal.	Laasimine I ribal.
7	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	xxx xxxx xxx xxxx xxx xxxx	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	Lühend. I ribal.	Laasimine III ribal.
8	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	Lühend. III ribal.	Materjalide koondam. I ribal.
9	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	Langet. IV ribal.	Materjalide koondam. I ribal.
10	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	xxx xxxx xxx xxxx xxx xxxx	Langet. II ribal.	Laasimine IV ribal.
11	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	Lühend. IV ribal.	Laasimine II ribal.
12	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	Langet. IV ribal.	Laasimine II ribal.
13	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	xxx xxxx xxx xxxx xxx xxxx	Lühend. II ribal.	Laasimine IV ribal.
14	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	xxx xxxx xxx xxxx xxx xxxx	Langet. II ribal.	Laasimine ja okste põletam. IV ribal.
15	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	Lühend. IV ribal.	Laasimine I ribal.
16	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	○○○○○○ ○○○○○○ ○○○○○○	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	Lühend. I ribal.	Materjalide koond. IV ribal.

Märkide seletusi.

▨▨▨▨▨▨	Langetamine.	▨▨▨▨▨▨	Materj. koondam.
▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	Laasimine.	### ###	Raiekoha ettevalmistus.
▨▨▨▨▨▨ ▨▨▨▨▨▨	Lühendamise.	○○○○○○ ○○○○○○	Raiumata osa.

tsükli vältel langetaja-saamees lühendab tüvesid I ribal, abilised aga asuvad tüvesid laasima III ribal. Neljandas tsüklis saamees asub samal I ribal tüvesid langetama, kuna abilised III ribal laasivad tüvesid. Seega IV tsüklis üleminek ühelt ribalt teisele puudub. 5.—8. tsükli vältel on tööde järjekord ja üleminekul samad mis esimese nelja tsükli puhul. Pärast 8-ndat tsükli asub saamees IV ribal tüvesid

langetama. Edasi töö on sarnane I ja III riba ülestöötamisele. I ja III riba ülestöötamisel II riba pidi ära hoidma tööõnnetused puude langetamisel.

Lühikest talvapäeva pikendati sel teel, et töötati põlevate oksa- ja risuhunnikute valgustusel.

Stahhaanovlase-saamehe töö analüüsi tulemused ajaurimisel olid järgmised:

Osatöö nimetus	Tööaja kulutus 1 tm ülestöötamiseks	
	min.	%
Langet. hamba raiumine	0.89	9.2
Tüve läbisaagimine	1.96	20.4
Puu langemine	0.10	1.4
Kaba lõikamine	0.34	3.5
Tüve märkimine lühendam.	1.18	12.1
Lühendamine	2.43	25.7
Üleminekud ühelt töölt teisele.	0.80	8.3
Kokku otseseid ajakulut.	7.75	80.6
Töökoha ettevalmistus	0.42	4.3
Tööriista juuretoomine	0.02	0.2
Sae tee lahtihoidmine	0.29	3.0
Sae teritamine ja hammaste pööramine	0.12	1.2
Puhkeajad	1.05	10.7
Kokku kaudseid ajakulut.	1.90	19.4
Kokku	9.65	100.0

Osatöö nimetus	Tööaja kulutus 1 tm ülestöötamiseks	
	min.	%
Üleminekud ühelt töölt teisele	1.47	11.5
Langet. hamba raiumine	0.46	3.3
Tüve läbisaagimine	1.46	10.7
Puu langemine	0.06	0.4
Kaba lõikamine	0.59	4.3
Tüve märkimine lühendamiseks	1.26	9.2
Lühendamine	2.59	19.0
Tüve laasimine	0.45	3.3
Okste koristamine	0.09	0.6
Koorimine	0.16	1.0
Virmaladumine	0.84	6.0
Otsene ajakulutus	9.43	69.3
Kaudne ajakulutus ja vaheajad	4.17	30.7
Kokku	13.60	100.0

Kokku võttes stahhaanovlase Smirnovi töö näitas järgmist:

1. Kogu tööhooajal pole tööpäevi raisatud.
2. Lühikestel talvapäevadelgi on töö kestnud 8 t. (haotule valgusel).
3. Neljaribaline langi ülestöötamine paariribalise üleminekuga osutus väga sobivaks.
4. Kindel tööjaotus (spetsialiseerumine) tööliste vahel on kasulik, samuti puuduvad korraldatud töö juures asjatud vaheajad.
5. Puude langetamine latvadega kokku kergendab okste koondamist, tüvede mänkimist, materjalide koondamist jne.
6. Töö tempo oli tugev lindi-töö põhimõtte rakendamise tõttu.
7. Raamsaega töötamisel kasutas Smirnov saelehte maksimaalselt, kuna mõlemapoolse tõmbe juures saagis kogu saelehe ulatuses.

Ajauurimine näitas, et tööline suudab talvehooajal tööd teha 140—150 tööpäeva, üles töötada selle aja kestes 1800 tm materjali ja saada korraliku töötasu.

Kuigi mõned arvud eeltoodud meile ebaharilikult suurtena tunduvad (näit. päevane töosaavutus 12—16 tm), peame siiski tunnustama venelaste suurt tööd paremate tööriistade soetamisel ja uute tööviiside rakendamisel, mis töö edukust suurel määral tõsta võivad.

K. Salev.

Vaatluse ajal, 4.—6. veebr. 1937. a., stahhaanovlane Smirnov töötas 2 abilisega segametsa 5 mä 3 ku 2 ha, II bon., V v.-kl., $d=21$ sm. Ülestöötamisel materjale ei kooritud ja oksid ei põletatud. 3 päeva kestes valmistati 164 tm materjale või 13,1 tm mehe peale päevas. Nagu tabelist nähtub, langeb seejuures 80,6% ajast efektiivsele tööle. Teine ajauurimine teostati 16.—17. apr. 1937. a., kusjuures Smirnov töötas 3 abilisega 20 m laiusel ribal, missugune töökorraldus polnud iseloomustav tema senisele töötehnikale. Kasutati 2 raamsaagi, 1 suurt saagi, 4 kirvest, 3 koorimisrauda ja 1 mõõtu. Tööjaotus oli järgmine: Smirnov langetas, lühendas ja osalt laasis, I abiline laasis, II abiline laasis ja kooris, III abiline koondas materjale ja puhastas raiekohta.

Tööaeg jagunes osatöödeks nii nagu näha alltoodud tabelis.

Tööliste salga suurus ja töökorraldus polnud sobiv, seepärast efektiivset tööd tehti vaid 69,3%.

Mujalgi Nõukogude Venes teostatud ajauurimised näitavad, et 1—2 abilisega on töö edukaim. Saemehe-stahhaanovlase töö iseloomustuseks on toodud andmed tüvede lühendamise kohta. Keskmine löige: $d = 19$ sm., pind 283 sm^2 , töö edukus 8,1 sm^2/sek ; igaks läbilõikeks kulus keskmiselt 62 tõmme ja igaks lõikeks 35 sek.

Soome metsateadlaste ekskursioon Eestis 3.–7. sept. s. a.

Edg. Vester.

Mõneaastase vaheaja järele oli meie metsameeste perel rõõm näha vennasrahva metsateadlasi külalistena enda juures. Nii oli Riigimetsateenijate Keskkogu poolt saadetud külakutsele järgnenud 24 Soome metsameest, kelledest 23 oli enam-vähem esimest korda Eesti metsades, kuna üks, ekskursiooni juht konsul E. Vesterinen, on üks meie sageda-

ühingust: A. Moilanen, Viljo Lipponen, Einari Maliniemi; metsateaduslikust katsejaamast: E. Erkkilä, Paavo Harve, Paul Valtiala; erametsaülemate ühingust: O. Luostarinen, Arno Lindroos, Einari Vuoti.

Eesti poolt sõitsid kaasa: ekskursiooni komandant A. Vaharu, professorid A. Mathiesen, O. Daniel ja K. Veermets, K. Keerdoja, E. Vester, B.

Ekskursandid hra Kopvillemi talus

Foto Edg. Vester

simaid ja teretulnuimaid kolleegemetsasõpru.

Et ekskursioonist osavõtjaid tuleks laialdastelt tööaladelt üle kogu Soome, adresseeriti küllakutse Soome riigimetsade valitsusele, kes siis koostas vastava nimekirja. Küllasõitjaid oli niiviisi perapõhjalast, lõunast, idast ja läänest, erametsadest, riigimetsadest, tööstustest, ülikoolist jne. Osavõtjate nimekiri oli järgmine: metsamajanduslikust propagandabüroost: Soome ekskursantide juhina E. Vesterinen; keskmetsaselts Tapiost: A. A. Karvonen, Niilo Lotila, V. L. Heinänen, O. Korhonen; metsavalitsusest: Paavo Mansner, E. A. Sapanen, V. K. Ahola, T. J. Komsu, V. J. Hyvärinen; kohapealsete metsaülemate ühingust: V. Fr. Pöyhönen, A. Aalto; Soome metsahoiuühisusest: E. Valtonen, Th. H. Clayhills, V. V. Valpas; metsateaduslikust seltsist: Eino Hartikainen; metsaülemate

Tuiskvere, E. Saar ja kohapealsed metsaülemad, kust ekskursioon läbi sõitis.

Matka kava oli koostatud põhimõtetel, et külalistele saaks näidata üht osa meie kodumaast võrdlemisi mitmekülgsest. Selleks valiti Virumaa ühes tema metsamassiividega mere ja Peipsi vahel; tööstustega põlevkivi-, tsemendi-, telliskivi-, elektri- ja tekstiilalal, kuurordiga, ajalooliste Narva linnuste ja Vabadussõjast säilitatud lahingukohtadega Narva Vabadustammikus. Päeval toimus ringsõit mugaval autobusel, kuna ööd veedeti II kl. magamisvaguneis, mis liikusid edasi vastavalt ekskursiooni marsruudile.

Külalised saabusid 3. septembri lõunal kell 15.30. Pakid asetati kohe jaamas ootavatesse magamisvagunitesse ja sealt tõtati üle Toompea hotell Kuld-Lõvisse einetele. Meie poolt võttis einest osa kümme-kond metsa-

meest eesotsas direktor J. Luik'i, A/S. Eesti Metsatööstuse juhatuse esimehe N. Taltsi ja Riigimetsateenijate Keskkogu esimehe abidirektor V. Matiiseniga, kellede poolt ka külalistele üteldi teretulemast. Meeldivaks üllatuseks külalistele oli direktor J. Luik'i soomekeelne tervitus. Einelt mindi Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi näitusele ja sealt koguneti raudteejaama edasisõiduks.

Järgmisel päeval, s. o. pühapäeval, oldi juba kell 7.00 Rakveres, kust pärast hommikueinet siirduti Piira nä-

tati metsamehi maitstva kohvi ja jätisega ning igähele kingiti mälestuseks „tünn tsementi“. Õnneks oli see tünn niivõrd väike, et seda sai taskus ära tuua. Pärast tehastega ja pargiga tutvumist jätkati sõitu Rakvere sihis, kus pärast õhtusööki mindi magamisvaguneisse puhkama.

Järgmine päev algas juba Kiviõlis, kus vabriku valitsuse poolt pakuti kohvi ja hra dir. Keltser andis huvitava ülevaate meie põlevkivi tagavaradest. Vabriku vaatlemise järele kiirustati edasisõiduga Kohtla-Järvele.

*Dr. A. Rühli ettekannet jälgimas
Tudu metskonnas*

Foto Edg. Vester

gusasse taimeaeda ja sealt Roela metskonna Mähka vahtkonda. Viimases võisid ekskursandid vaadelda loomulikke uuendusi 1903. a. raieil, kuuse- ja männiistandusi 1905. a. ja raieid 1922/24. a., siis männi külvi vagudesse, põllumaale istutatud kuuse- ja männiistandusi 1894. aastast jne. Sealt siirduti Rakvere metskonna Pölula vahtkonda vaatlema viimase aastakümne jooksul tehtud kultuure, mis jätsid üldiselt väga hea mulje.

Lõunaks jõuti Vaeküla põllutöökooli, kus koolijuhataja härra Rondik kostitas ekskursante maitstva lõunaga. Soome külalisi huvitas veel kooli eeskujulik majapidamine, mille kohta hra Rondik andis soravalt soome keeles seletusi. Vastastikuseid küsimusi oli palju, sest koolijuhataja oli omal ajal õppinud Soomes Kurkijoel.

Edasi siirduti Sonda ja Kunda metskonna kaudu Kunda tsemenditehasesse. Vabriku juhatuse poolt kosti-

Et Kiviõlis kulutati liiga palju aega, tuli Aseri telliskivitehaste külastamine kavast välja jätta ning minna Kohtla-Järvele. Siin võttis hra dir. Luts ekskursandid oma hoole ja juhtimise alla, näidates neile meie suurima õlitööstuse tööd nii maa all kui ka maa peal. Huviküllane oli ka valguspildidega loeng põlevkivi üle.

Pärast vabriku poolt pakutud lõunasööki kiirustati edasi suurima maa-rahvamaja ja kooli ehitusest mööda staadionile ja sealt õnnelikult metsastatud endistest pealmaa-kaevandustest läbi jälle omnibusse edasisõiduks. Edaspidine tee kulges mööda kõrget paekallast, millelt avanevat vaadet segas Vene metsapõlemise suits, mis kogu tee end tunda andis nii hingamise kui pildistamise juures. Teel peatuti kava kohaselt vabariigi presidendi suviresidentsis — Oru lossis, mida Soome külalised üksmeelselt väga ilusaks pidasid. Jälle rutati edasi, mööda Sillamäe õlitesest Narva-

Jõesuhu ja sealt Narva Vabadustam-
mikut, tekstiilvabrikuid, linnuseid ja
allmaakäike vaatlema. Pärast õhtu-

Foto Edg. Vester

*Ekskursandid Alutaguse metsamassiivides —
Tudu metskonnas. Vasakul hooldatud noor
mets, paremal põline laas*

sööki ohvitseride kasiinos puhati ma-
gamisvagunites end hommikuks välja
ning ärgati juba Toilas.

Toilast jätkus sõit Jõhvi kaudu Pa-
gari metskonda. Teel vaadeldi Jõhvi
laduplatsi ja leiti, et sulfaatpuud on

metskonna asukoha ja taimeaia vaat-
lemist sõideti lisaku metskonna kau-
du edasi Ranna-Pungerjasse ja sealt
metsamassiivide kaudu Tudu metskon-
da. Teel peatuti dr. Rühli juhtimisel
mitmesugustes metsatüüpides ja Soo-
me külalised imetlesid valgelepa juu-
resegu, mis kasvavad koos mustlepa-
ga kuni 30 m pikaks ja omavad tub-
li läbimõõdu.

Teel peatuti Liblika talus, kus lahke
pererahvas külalisi kostitas kerge ei-
nega ja oma majapidamise üle seletust
andis.

Edasi jõuti Roela metskonda, kus
Rünga metsandiku põlised puistud
sundisid algatama vaidlust, kas on fi-
nantsiliselt õige veel jalal hoida 130-a.
männikut, kui ta 500 tm massi juures
veel aastas kuni 10 tm juurekasvu an-
nab. Osa Soome kolleege pidas õige-
maks säärase metsade rahaks tege-
mist ja seega raha liikumalaskmist.
Kuid meie ei saanud sellega kahjuks
nõustuda, sest siis tuleks meil vanu
puistuid korraga liig palju realiseeri-
misele ja kunagi tulevikus tuleks
nappus vanametsast. Tarvis on vana-
dusklasside jaotus normaalsele nii lä-
hedale viia kui vähegi saab.

Roela metsameeste ja nende lah-
kete abikaasade poolt korraldatud
lõuna maitsemise järele jätkus sõit
Rakverre, et ootavates vagunites
jõutaks järgmise rongiga Kehra.

*Saatjad koos Soome ekskursiooni juhi
konsul E. Vesterisega sadamas*

Foto A. Raukas

meil vägagi head ja et Soomes tarvita-
takse juba palju vähema väärtusega
puitu sulfaatpuudeks. Pärast Pagari

Kehra sulfaattselluloositehase vaat-
lemine toimus hra dir. Raadiku juhti-
misel. Uus vabrik oma viimase aja

nõuete kohaste masinatega jättis kõigile väga hea mulje. Seda toonitati üksmeelselt tehase juhatase poolt serveeritud õhtusöögil. Et siin juba jõuti ekskursiooni lõpu eelõhtule, tehti südamlikes kõnedes kokkuvõtteid möödunud päevist, nähtust ja kuul dust. Külaliste avameelsel kinnitusel on ekskursioon neid täiesti üllatanud oma mitmekesisusega.

Järgmise päeva hommikul koguneti juba sadamasse, et Soome sõpru ärä saata. Jäi kindel veendumus, nagu ka konsul Vesterinen tabavalt märkis, et meile on 23 uut südamlikku sõpra juure tulnud. Tahame rõõmuga seda kinnitada ja lisame omalt poolt juure, et see 24-as eriti ise on juba kaua aegne ja meelsasti oodatud sõber meie kõigile metsameestele.

Märkmeid Saksa metsandusest

K. Algvere

(Järg)

Järelsõna.

Eelolevad read on pandud kirja 1937. a. lõpul ja baseeruvad peamiselt andmeil, mida kogus allakirjutanu isiklikult viibides Saksamaal. Sel ajal lahkelide ja võitluse pinevus metsamajandamise põhimõtete ümber oli oma haripunktil ja raske oli ennustada kumb pool, kas uue süsteemi pooldajad või selle vastased, tulevad võitjaks. Nüüd näib see vastolude ajajärk möödunud olevat ja lahendus on leitud sellane, mis peaks rahuldama põhimõttelistes küsimustes mõlemaid pooli. Metsade Valitsuse uus juht Alpers on annud välja uued määrused ning eeskirjad metsade majandamise kohta, milledest peegeldub kompromiss äärmuste vahel, arvestatakse täiel määral uusi vaatekohti, kuid ei hüljata ka vanu äraproovitud võtteid.

30. 3. 1938 ilmunud „Esialgsete juhtnöörid Preisi riigimetsade edaspidiseks korraldamiseks“ (Reichsministerialblatt der Forstverwaltung Nr. 15 13. 4. 1938) annavad ülevaate uutest metsakorraldamise põhimõtetest ja samal ajal ilmunud selgitavad eeskirjad võimaldavad saada ettekujutust sellest, kuidas ja millistel alustel edaspidi leiab aset metsamajandamine Saksa riigimetsades.

Uued metsakorralduse juhtnöörid astusid jõusse riigimetsade suhtes nende avaldamisega 30. 3. 1938. Arvestades tööka, et metsakorraldustööd tegelikult kõikides metskondades ühe aasta jooksul ei saa teostuda, siis peavad metskon-

nad vastavalt juhtnöörides antud põhimõtetele ise käesoleval suvel koostama järgneva 10 aasta kohta raiete ning metsauuendamiskavad. Uued raiekavad peavad hakkama maksma juba 1. 10. 1938, s. o. uuest tööstusaastast alates. Raiumiste uut reguleerimist tingivat asjaolu, et viimastel aastatel teostunud intensiivsete hooldamisraiate tõttu ei leidu enam nimetamisväärsel hulgal läbiraumist vajavaid puiestikke ning samal ajal vanemates metsaosades ähvardab väheneda juurekasv. Edaspidi tahetakse pöörata suuremat tähelepanu uuen duskäitisele (Verjüngungsbetrieb) ning viimase otstarbekohasele reguleerimisele. Kirjutatakse ette põhimõtteliselt võimalikult jääda endise raienormi juure, mis varemalt on määratud metsakorralduse poolt (raienorm enne 1933. aastat). Tulevikus tehakse vahet jälle eel- ning lõppkasutuse vahel, välja arvatud sellased metsandikud, kus majandamine juba pikemat aega on sündinud püsivmetsakäitise või valikraiekäitise alusel. Lõppkasutuse mõiste alla kuuluvad kõik raied, millele peab järgnema metsauuenemine. Raiumised, millele metsakasvatustlikust seisukohast otseselt ei pea järgnema uuen duse, kuuluvad eelkasutuste hulka. Oluline vahe siin seisab veel selles, et metsakorraldamisega määratud lõppkasutuse norm jääb kehtima kui maksimumnorm, mida ei tohi ületada, metsakorraldamise juures kalkuleeritud eelkasutuse norm loeb aga miinimumnormina, mida riigimetsaülem (Reichsforstmeister) vastavalt tarvidustele erikorral-

dusega võib suurendada. Seega edaspidised enamkasutused võivad sündida vaid eelkasutuste arvel.

Uute raiekavade koostamisega teistel alustel ja n.-n. uuenduspuiestikkude (Verjüngungsbestand) eraldamisega rikutakse varemalt jaotatud blokkide (Pflegeblöcke) ühtlust, kuid viimaste ümberkujundamist ei peeta vajalikeks. Puiestikkude hooldamise seisukohalt omistatakse tähtsust metsa jagamisele blokkidesse ka tulevikus.

Metsatüüpidele ning kasvukoha tingimustele antakse senisest tunduvalt tähtsam seisukoht. Metsatüübid peavad kujunema lähtealuseks majanduse eesmärgi ja käitisevormi kindlaksmääramiseks. Nagu vastavas eeskirjas (Durchführung einer vorläufigen waldbaulichen Planung, Reichsministerialblatt der Forstverwaltung Nr. 15 — 13. 4. 1938) tähendatakse, ei tohi metsamajandamisel seotust kasvukohaga mõista aga sellaselt, et see lõpuks viiks täielisele vabadusele ja põhjendamata käitisevormide rohkusele. Kasvukoha tähtsuse rõhutamine peab looma võimaluse ühtlaseks ja selgepiiriliseks majandamiseks vastavalt pinnase eriomadustele. Sellepärast nõutakse edaspidi metsakorralduse juures ka metsatüüpide eraldamist selle järgi, mil määral metsauuenduse seisukohalt osutub tarvilikeks erisuguste käitisevormide rakendamine. Metsatüüpide kindlaksmääramine ja nende piirides majandamise sihtjoonte ning käitisevormide äramääramine on pandud maakonna metsaülemate (Landforstmeister) peale. Peetakse küllaldateks, kui tüüpidesse jaotamine sünnib esialgu vaid uuendamisele tulevate puistute (Verjüngungsbestände) suhtes. Täheb järgneva 10 aasta raiekohtadel (lõppraiekohtad) määratakse kindlaks raie- ja uuendusviisid klassifitseerituna kasvukoha tingimustele ja see jaotus peab olema võimalikult ühtlane üle maa. Seda ühtlust peavad garanteerima omavahelised läbirääkimised ja kokkulepped, mis alguse saavad metsaülemate koosolekul ringkondade järgi ja lõpevad ringkonna ning maakonna metsaülemate koosolekutega.

Mis puutub lageraie käitise, siis vastavalt 1. 12. 1937. antud määrusele (Reichsministerialblatt der Forstverwal-

tung — 1937. a. dets.) ja määruse lisa-seletusele (Deutsche Forstzeitung 1938 Nr. 3) on lageraie lubatud ainult teatud kohapealsete eeltingimuste juures, ja seda tuleb kohelda kui erandjuhtu, mis vajab kõrgema instantsi heakskiitmist.

Puuliikide valikul tuleb kõigepealt asetada küsimused lähtudes äärmus-test: missugustel pinnastel võib kasvatada puhtmetsi, ilma et oleks karta kalamiteete, ja missugused pinnased kõige rohkem on ohustatud tuule, lume ja putukate poolt tekitatavatest katastroofidest. Segametsade soetamisele tuleb pöörata tähelepanu esijoones seal, kus metsakaitse seisukohalt see osutub tingimata vajalikeks, mitte aga šabloonselt igal pool sisse viia puuliike, mis antud kasvukohal ei vasta bioloogilistele ja majanduslikele nõudeile. Tulevase metsakoosseisu rajamisel on vajaline, lähtudes metsakasvatustlikest kogemust, mullateaduse ja taimesotsioloogia vallas tehtud tähelepanekuist, valida puuliikide vahetamine sellane, et see oleks põhjendatud käitistehnilisest seisukohast ja vastaks rahvusliku majanduse üldistele eesmärkidele. Peapuuliikide äramääramine segametsa koosseisus on olulise tähtsusega.

Metsamajanduse eesmärk Saksa riigimetsades on rahvusliku majanduse püsiv varustamine puitainega, tarvitamiseks kõige sobivamal kujul kohapealse tootmise kestval säilitamisel. Puidutoodangu püsivus ja metsa kui toorainet allika säilitamine on ühenduses laiemas mõttes samuti metsade kestva mõjuga üldisele heakäekäigule, kindlustades metsade sotsiaalseid, kultuurilisi ja sõjapoliitilisi ülesandeid.

Metsamajanduse ratsionaliseerimise teoreetiliseks aluseks prof. Lemmeli järgi (Zeitschrift für Forst und Jagdwesen, 1937. a. veebruar) tänapäeva Saksamaal ei ole mitte otsene tulude suurendamine metsadest ja võimalikult suurema maapinna rendi saamine, nagu see näis olevat 15 aastat tagasi, millal maapinna puhaskäsu õpetuse (Bodenreinertragslehre) koolkonna esindajad, nagu Endres, Martin, Borgmann, Schilling, Ch. Wagner ja Busse, täitsid kõik metsataatide ja metsastaatide õpetoolid Saksa ülikoolides. Prof. Lem-

mel küsib, kus on selle koolkonna järelkasv ja kus kohal loetakse veel metsastaatikat? Tänapäeval metsamajandus peab teenima ainult üldkasu ja metsaomaniku ülesanne on võimalikult tõsta

metsakapitali produktiivsust, lähtudes üldrahvamajanduslikust heaolust ja riigi ning rahvuse vajadusest.

(Lõpp.)

Töökorraldus raielankidel

Tänuväärse ülesande on võtnud endale mag. rer. for. K. Salev — selgitada metsameestele „Eesti Metsa“ veergudel metsa ülestöötamisega ja veoga seoses olevaid küsimusi.

Need nõuded on ilusad, aga liig teoreetilised ja ebapraktilised. Seepärast peab allakirjutanu neile kolmel põhjusel vastu vaidlema.

Esiteks: Tõsi ju on, et „Eesti Metsa“ lk. 366 joonistatud kavas selleselt ritta paigutatud metsamaterjalid pakuvad silmale võrratu ilusat, esteetilist pilti; ent küsiksime kohe, kuipalju meile säärane paekivide ja pakkude asetamine maksma läheb. Kui mag. K. Salev kirjutab, et Voltvetis ta maksvat tööliste palkide ja pakkude veeretamise eest 10—20 senti pro tm, siis Räpina saaks seda tööd läbi viia 30 sendiga pro tm. Räpina metskonnas 1936/37. a. tööstushooajal töötati palkideks, liipripakkudeks ja lehtpuupakkudeks arvuliselt 29623 tükki, massiga 5974,92 tm, ning selle materjali kvantumi ülestöötamisele kulutati 4625,68 kr. Uue töökorralduse järele tuleks aga sama materjalikoguse eest tasuda ülestöötamise kuludeks 6418,14 kr. Niisiis peaks Räpina metsakond ülestöötamise eest üksi tasuma enam 1792,46 kr.

Teiseks: Tööliste küsimus.

Nagu üldsusele on teada, ei saa meie praegusajal töölisi kunagi vajalikel hulgal raietöödelegi metsa ülestöötamise korraldajaks ja õigeks ajaks läbiviimiseks. Näiteks jäi Kõnnu metskonnas alati osa metsa üles töötamata tööliste vähesuse pärast. Suurimaks põhjuseks seejuures oli rahvastiku hõredus, samuti meelitas enamiku töölisi endale Järvakandi klaasi- ja metsatööstus, lubades ja pakkudes neile palju soodsamaid töö- ja palgatingimusi.

Usun, et leidub veel teisigi metsakondi, kus valitseb tööliste kriis. Aga kui nüüd sääraseis metskonnis sundida töölisi veeretama jämedaid, raskeid palke ja pukke, olgugi eritasu eest, siis vist küll lahkuvad töölt viimsedki. Pealegi kui võtame arvesse, et tööline on metsas rasket füüsilist tööd tegemas, vara hommikust hilja õhtuni, siis neilt lisatöö nõudmine on natuke liig.

Kolmandaks kulub uue korra järgi lankide ülestöötamiseks märksa rohkem aega; niisiis hilinemine ülestöötamise läbiviimisel, mis omakorda mõjub vedudele. See oleks vihma käest räästa alla sattumine.

Milleks siis seda uut korraldust vajatakse? Et soodustada vedajaid ja vedusid? Pole usutav, et vedajad ülestöötamise ülekulutuse arvel veaksid odavamini. Kahtlemata on küll säärane vedu kergem.

Edasi kirjutab mag. K. Salev, et möödunud talvel on Voltveti metskonnas materjalide väljaveoga olnud raskusi, kus üheks põhjuseks olnud materjalide korrapäratu asend raieliinidel. Kui seal oleks täidetud E. M. S. juhtnöörides 1935. a. lk. 6 püstitatud nõue, ja olulisim nõue: materjalide paigutamine kändude otsa, polnuks tarvis vedajaile harilikust veohinnast rohkem maksa.

Et Nõukogude Vene põhjapoolseis metsis sellane töökorraldus on maksimas, see pole meile kuigi oluline. Arvatavasti ei maksa neile inimeste tervis ja heaolu midagi; meil aga jätkub esialgu hobustest.

Katseid võiks ju meie katsemetsakondades teha, ja kui nende katsete tulemused osutuvad senisest korrast paremaks, majanduslikult tasuva-

maiks, siis alles võiks uute sundkorralduste maksmapanek üleriiklikus ulatuses tulla kõne alla, enne küll mitte. Ja kui allakirjutanule lubatakse A.-s. Eesti Metsatööstuse juhatuse poolt katseid teha 30-sendilise liisakulutusega, teeks ta seda meeeldi mõnes raielangis.

Meenub, et kadunud rev.-metsaülema H. Karu ajal Kastre metskonnas oli metsa ülestöötamisel jällegi eriline kord: palgid ja pakud langetati raieliini keskele, virnmaterjalid ja hagu aga pikuti langi äärtele. Sellane kord

valitsenud ka rev.-metsaülema G. Kremaeri ajal Kastre-Peravallas.

Jääks soovida, et selle nii elulise küsimuse üle võtaks sõna veel palju vanu vilunud metsamehi, sest hulga-kesi kõnesolevat küsimust läbi sõeludes jõuaksime kiiremini tõhusamate tulemusteni. Meie ühiseks püüdeks olgu metsa ülestöötamine ja vedude läbiviimine võimalike minimaalsete kulutustega, aga mitte nende liialdamistega.

Aadu Karu.

Metsasaed, nende korrashoid ja korrashoiu abinõud

A.-s. Eesti Metsatööstuse metsaosak. insiruktor **Valdek Riislaid**

Algav metsaraie periood tõstab akuutselt esile metsa ülestöötamise alasse puutuvad laialatuslikud küsimused.

Raietööde läbiviimisel tööjuhtidel tuleb teelda ratsionaalsemate töövõtete populariseerimisega ja vastavate tähelepanekute hankimisega. Tähtsa komponent-küsimusena tööproduktiivsuse suurendamisel on heade tööriistade valik ja levitamine ning tööriistade kordaseadmine ja korrashoid.

Hea ja hästi hooldatud tööriist võimaldab suurema tööedukuse; raietööd lõpetatakse varem ja veotööd, mis kipuvad jääma kevadele, nihkuvad enam talvekuudele ja rahvamajandus on saavutanud kokkuhoiu.

Tööriista kui töö teostaja otsese abilise puhul tuleks peatuda tööriista enese, tööriista kordaseadmise ja korrashoiu võtete ning abinõude ja tööriistade korrasoleku kontrollimise abinõude juures. Tööriista puhul on tähtis tema väline kuju, raskus, mõõdud, materjali headus ja tööriista väljatöötus, tööriista tööks sobivus ja tööproduktioon.

Tööriista kordaseadmisel ja töökorras hoidmisel on tähtis kordaseadmise ja korrashoidmise kergus-raskus, tööriista hooldamise võtted ja abinõud, kusjuures on hea, mida vähem on neid abinõusid, mida kergemad nad on kaalult ja et neid saaks kodusel teel valmistada.

Tööriista korrasoleku kontrollimise vahendid peaksid olema samuti kui korrashoiuabinõudki kerged, neid peaks olema arvult vähe ja need peaksid olema kergelt valmistatavad.

Metsa ülestöötamisel tähtsaimaks tööriistaks on metsasaag. Temale langeb raietööde üldtööajast ulatuslikem osa. Kui kirvega teostatava tööaja hulk kõigub üldtööajast 10—30% vahel, siis saele langeva tööaja % kõigub — olenevalt metsa iseloomust — 30—60 protsendini.

A. Saagide erinevad hambakujud ja nende ülesanded.

Metsasaage on väga erinevate hambakuju-odega ja erinevate mõõtudega. Hambakujude peatüüpidega esinevad saed hariliku kolmnurkhambaga, hõrendatud kolmnurkhambaga, M-kuujuse hambaga, 3- ja 4-kordse kroonhambaga ja ruumi- või hõvelhammastega saagideks. (Joonisel nr. 1 on toodud 2 mehe metsasaagide hambakujusid.)

Saehammastel on puu katkilõikamisel täita kolm ülesannet: 1) puukiudude saetee mõlemast küljest lahtilõikamine; 2) lahtilõigatud puuosade saetee põhjast lahtirehimine (hõveldamine) ja 3) saepuru lõiketeest väljajuhimine.

Hariliku kolmnurkhambaga sae juures on kõik hambad ühesugused ja moodustavad pideva kolmnurkade rea. Hambad on teritatud kolmnurkhambaga sae juures kõik ühesuguse küljekallaku all.

Hõrendatud kolmnurkhambaga sae juures on saehambad samasuguse kujuga nagu harilikul kolmnurkhambaga sael,

Sae hammaste peatüüpide skeemid

Joonis nr. 1.

3-nurkhambad

- a) harilikud 3-nurkhambad
- b) hõrendatud 3-nurkhambad

M-hambad

- a) harilikud M-hambad
- b) lõhestatud M-hambad

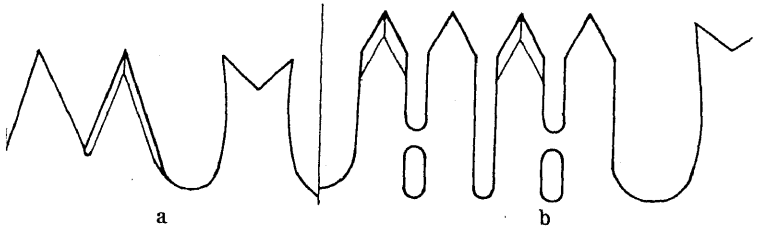
Kroonhambad

- a) 3-kordsed kroonhambad
- b) 4-kordsed kroonhambad

Hõõvelhambad

- a) 2/1 hõõvelhambad
- b) 4/1 hõõvelhambad

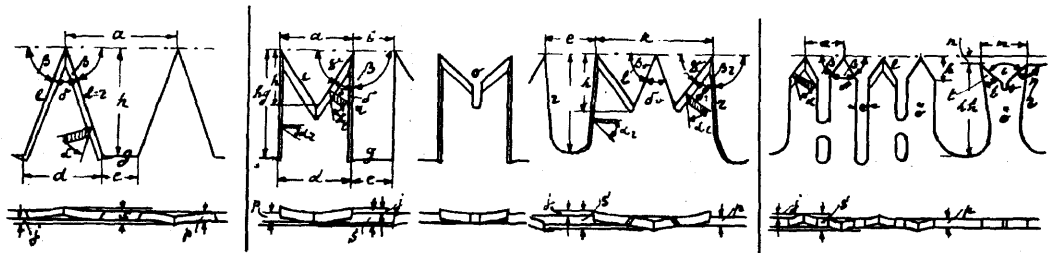
Joonis nr. 2.

Ristipuud saagimiseks kasutatavate saagide hammaste osade nimetusi.

Harilik ja hõrendatud 3-nurkhambas

M- ja kroonhambad

Hõõvelhambad

Eksplikatsioon:

- a hambavahe lõikekülgedelt
- b hambavahe ruumikülgedelt
- d hamba alus
- e hambagruppide vahe
- g hamba (hambagruppide) vaheruumi põhi
- h hamba kõrgus
- hg hambagrupi kõrgus
- hh hõõvelhamba kõrgus
- j jagu
- k krooni laius
- l lõikekülg
- m hõõvlite vahe
- n hõõvli sügavus
- o lõhe
- p saeüle paksus

- r ruumikülg
- s jao laius
- t hõõvlitera
- õ lõikehammas
- ö hõõvelhammas
- α teritusnurk { α_2 — ruumikülje terit.-nurk
 α_1 — lõikekülje
- β esinurk { β_2 — ruumikülje ligikaudne esinurk
 β_v — vahehamba esinurk
- γ kallaknurk
- δ teravusnurk { δ_v — vahehamba teravusnurk
 δ_2 — ruumik. läh. hamba teravusn.
- ϵ hõõvli teritusnurk
- ι hõõvlite vahenurk
- η hõõvli lõikenurk

kuid siin on jäetud hammaste vahele suuremad või vähemad vahe-ruumid. Need vahe-ruumid on tarvilise saepuru mahutamise ruu-mideks, kuna eriti pehmemate puuliikide juu-res harilik hõrendamata hambaga saag ei jõua kõike eralduvat saepuru küllaldasel mää-ral mahutada ja saag löikab vähem kui ta saepuru avarama mahutamise korral lõigata suudaks. Hõrendatud kolmnurkhambaga sae hambad teritatakse nagu harilikul kolmnurk-hambaga sael, kõik ühesuguselt.

M-hambaga saagide puhul on sael kaks hammast hambagruppides, millede vahel on kas kumerdatud põhjajoonega või kant-põhjaga laiema või kitsama vahe-ruumid. M-hambaga sae hamba üks külg (löikekülg — joon. 2) on teritatud lamedamalt ja see täidab enam puukiudude läbilõikamise ülesan-net (teritusnurk 35—50°), kuna teine külg (ruumikülg) asetub saelehe pinnale peaaegu risti (teritusnurk 70—85°) ja täidab sae-puru saeteest väljajuhtimise ülesannet. M-hammastest erisuguse hambana on esindatud n.-n. lõhestatud M-hammas, mille samas ham-bagrupis oleva kahe hamba vahele on viilitud lõhe. See lõhe on otstarbekohane eriti seepä-

rast, et ta võimaldab hambakülje eksimatut viilimist.

Kolmekordse kroonhambaga sael on hambad asetatud kroonikujustesse gruppidesse, missugustes gruppides on iga-ühes kolm hammast. Teritatud on siin ham-bad erisuguselt, kusjuures grupi äärmiste hammaste ruumiküljed on viilitud järsult (teritusnurk 70—85°) ning need täidavad enam saepuru transpordi ülesannet, kuna vahehambad ja grupi äärmiste hammaste löi-keküljed on teritatud nagu vastavad hamba-küljed M-hambaga saagidel, õige lamedalt (teritusnurk 35—50°) ja täidavad puukiudu-de läbilõikamise ülesannet.

Neljakordse kroonhambaga saagidel on igas hambagrupis 4 hammast, kusjuures iga grupis oleva hamba üks külg, n.-n. löikekülg, on teritatud hästi lamedalt (teritusnurk 35—50°), kuna teine külg, s. o. ruumikülg, on teritatud järsult (teritusnurk 70—85°). Vastavalt löikekülg täidab puu-kiudude lahtilõikamise ülesannet ja ruumi-külg saepuru saetee põhjajoonest lahtirehi-mise ning saepuru saeteest väljajuhtimise ülesannet. (Järgneb.)

Metsaosakond Pärnu näitusel

A. Kandre.

27., 28. ja 29. augustil s. a. Pärnu Põllumeeste Seltsi poolt korraldatud Pärnu põllumajanduslikul näitusel oli metsandus esindatud laiaulatuslikumalt kui ta seda on olnud seni Pärnu näitu-sil. Varemgi aastail esines Pärnu Met-saühing üksinda, kuid käesoleval aastal esinesid peale Metsaühingu iseseis-valt ka metskonnad, nimelt: Kilingi, Voltveti, Audru ja Hallinga metskon-nad, kuna Pärnu ja Laiiksaare met-skonnad esinesid Metsaühingu nimel. Peale metskondade oli veel metsanduse alal väljapanekuid Pärnu maavalitsuse Sindi varjupaigalt ja dr. P. Reimilt. Pärnu Metsaühingu õlul oli üldine korraldus ja ühikul oli välja pandud: puurikkeid, puutaimede kasvatamise näiteid, puude vigastusi jne. Ühingu poolt oli korraldatud ka puude istuta-mise demonstreerimine. Puutaimede kasvatamise näidete väljapanek oli hin-natud auhindamiskomisjoni poolt kõr-

geima auhinna vääriliseks ja anti dip-lom suurele kuldaurahale.

Kilingi metskonnal oli välja pandud mitmesuguste võõramaa puuliikide tai-mi, läbilõige kuuse tüvest, mis selgi-tab kraavitamise mõju, ja karjatamise läbi rikutud puud. Väljapanek sai I auhinna ja diplomi väikesele kuldau-rahale.

Voltveti katsemetskond esines met-sanduslike katsetega ja metsanduslike töödega ning hinnati I auhinna vääriliseks ja anti diplom väikesele kuldau-arahale.

Audru metskonnal oli väljapanekuiks näiteid kuuse kooreüraskite tõrje alalt ja näiteid puutaimede kasvatamisest, kusjuures auhindajad olid kooreüras-kite alal väljapanekud leidnud olevat I auh. väärilised ja metsakasvatuse väljapanekud II auhinna väärilised; olid antud diplomid väikesele kuldaurahale ja hõbeaurahale. Hallinga metskonna

väljapanekuks oli näiteid metsakülvi alalt, nimelt peakõrbede metsamine turbamataste abil. Esialgu näis mätastel männi kasv ilus. Väljapanek ei võistelnud.

Sindi varjupaigal oli näitusele toodud metsaplaan ja dr. P. Reimil mitmesugused metsa kultiveerimise ja hool-

Väljapanekute külastajaid oli rohkesti, erilise huviga jälgiti puude istutamise demonstratsiooni. Kiiduväärne nähe on, et metskonnad hakkavad esinema väljapanekutega võistluse korras, nii kui seda tehakse põllumajanduses. Põllumajanduse edendamisele on näitused aidanud palju kaasa, kindlasti aita-

Metsaosakond Pärnu põllumajanduslikul näitusel 27.—29. augustini 1938. a.

Foto A. Kandre

damise tööriistu. Sindi varjupaik oli saanud I auhinna, kuid dr. P. Reimi väljapanekuist oli leitud olevat kõrgeima auhinna vääriline mitmesuguste metsa kultiveerimise tööriistade väljapanek, kuna külvikarbile ja metsa hooldamise tööriistadele oli antud I auhind. Diplomid olid antud üks suurele kuldaurahale ja teine väikesele kuldaurahale.

vad nad ka metsandusele. Korraliku näituspaviljoni järele on tunduv tarvidus, sest praegune ajutine paviljon ei kõlba teiste korralike hoonete hulka.

Metsandusnäitus on kujunenud põllumeestele nõuandekohaks, kus seletustandvale ametnikule käiakse kurtmas oma hädasid metsanduse alal ja kinnitust saamas tulevikuplaamidele.

Metsateenijate organiseerimisest

Keskkogu juhatusel on juba kord varem olnud võimalus „Eesti Metsa“ veergudel selgitada Riigimetsateenijate Kogude organiseerimise küsimusi. Kestev olukord nõuab, et peatuksime sel küsimusel veel kord.

Nagu teada, ei lahendanud kohalike kogude ja nende osakondade ellukutsumine käesoleva aasta kevadel lõplikult riigimetsateenijate, ühes arvatud ka A.-S. Eesti Metsatööstuse pere, organiseerimise küsimust. Senised organisatsioonid, Eesti Metsaülemate

Ühing ja Eesti Metsateenijate Ühing, pidid jätkama oma tegevust, et lõpule viia varem algatatud üritused ja majanduslikud küsimused ning ära oodata oma peakoosolekute lõplik sõna tegevuse likvideerimise või jätkamise asjas. Eesti Metsaülemate Ühingu peakoosolek otsustas juba kevadel põhimõtteliselt tegevuse likvideerida, andes materjaalsed varad üle Riigimetsateenijate Keskkogule ja vaba raha Akadeemilisele Metsaseltsile. Eesti Metsateenijate Ühing jätkab

aga endiselt tegevust ja seni puudub lõplik selgus selle organisatsiooni paralleelselt edasi tegutsema jäämise kohta. Lõppsõna selles asjas võiks öelda ühingu kongress, mis toimub oktoobri lõpul.

Kuna Eesti Metsateenijate ühingu ja ta osakondade liikmed kõik on organiseerunud ka kogude kaudu, välja arvatud üksikud Põllutöoministriumi keskasutuse ametnikud, kellele juuretulek kogude perre on teretunud, kui nad aga ise seda soovivad, siis on tähtis, et metsateenijaskonnal oleks küllalt selge pilt organiseerimise küsimusest ja et nad Eesti Metsateenijate ühingu ja osakondade edaspidise saatuse määramisel saaksid talitada oma parima tõekspidamise järgi.

Allpool püüab keskkogu juhatus tuua omad ja ka kohalike kogude peakoosolekuil ses küsimuses väljendatud seisukohad. Võrreldes mõlemaid organisatsioone leiame, et neil on üks ja sama liikmeskond, täiesti ühised eesmärgid (oma liikmete huvide ja arengu eest hoolitsemine ning metsanduse arendamisele kaasaaitamine) ja ka ühed ning samad abinõud (liikmemaks, toetused, koostöö teiste organisatsioonidega). Niisiis täieline paralleelism, mis on aga tarbetu. Kerkib üles küsimus, kummal neist organisatsioonidest on siis enam eeldusi edukaks tööks. Kogudesse on koondunud kõik riigimetsateenijad viimseni, ühingust on aga osa seni jäänud eemale. Majanduslikult kujunevad kogud tugevamaks, sest liikmeid on neil enam ja liikmemaks suurem, toetuste hankimisel kogul kui avalikõiguslikul organisatsioonil on vahest ka enam väljavaateid ja koostööks teiste organisatsioonidega ei ole kogul takistusi. Senise tegevuse hinnang ja võrdlemine ei saa tulla kõne alla, kuna kogul on vanust vaid pool aastat, ühingu aga seljataga 19 a. Jääb järele veel sümpaatia ehk poolehoiu küsimus. Metsameeste pere juba oma kutsetegevuse iseloomust tingituna on kindlasti valdavas enamuses demokraatliku mõtteviisiga. Võrreldes pealiskaudselt kogu ja ühingu põhikirju võib ju esimese juures välja lugeda teatud bürokratlikkust, nagu mõnede otsuste

kinnitamisele kuulumist ja kõrgemate ametiisikute arvamist automaatselt keskkogu peakoosolekute koosseisu.

Asja sisuliselt analüüsides muutub aga pilt sootuks ja just enamuse või madalama palga saajate kasuks. Kõigepealt suureneb liikmemaks vastavalt palgale, mistõttu metsavahil on liikmemaks keskmiselt 3,3 korda vähem kui metsaülemal ja 11,3 korda vähem kui direktoril. Seega kohustuste kandmisel on kõrgemapalgalist kanda määratumalt suurem koorem, kuid toetust ja ka kutsealaliste huvide kaitset vajavad eeskätt just madalamapalgalised. Ühingu tegevusest on osa võtnud ka juhtivad metsaametnikud, ja kui nende osatähtsus seal suhteliselt väike on olnud, siis vaid selle tõttu, et nad ise on keeldunud täie jõuga kaasa töötamast. Kas see asjale kasuks oli, on küsitav. Kogude põhikiri, mis ei võimalda valitud keelduda ülesannete enda peale võtmisest, tagab niisiis enam üldsuse soovidega arvestamist. See moodus, et keskkogu koosseisu kuuluvad automaatselt rev-metsaülemad ja kõrgemad ametnikud, jätab kindlasti enam võimalusi ka vähemapalgalistel sinna valitud saada.

Niisiis ei näi olevat ühtki asjaolu, mis teeks kogude kaudu metsaametkonna huvide kaitse ja enesearendamise vähem edukaks kui see seni oli võimalik ühingu. Ümberpöörduvalt, eelolettud paremustele lisanduvad veel kogude kui avalikõigusliku organisatsiooni tunnustamine kõrgema valitsusvõimu poolt ning ta poolt antud soodustused ametiruumide ja -tarvete kasutamisel.

Need on aga kõik teoreetilised kaalutlused ja rajanevad põhikirjale ning seadusele. Kuid seaduslikud normid kujundavad vaid konstruktsiooni — luustiku. Liha sinna ümber ja hinge sellesse annavad aga inimesed ise. Kui Metsateenijate ühing varem valitسنud raskes poliitilises õhkkonnas ning oma piiratud majanduslike võimaluste juures on saavutanud nii mõndki metsateenijate heaks, siis on siin eelkõige suured teened ühise asja eest võitlejail — juhtidel. Alustatud tööd tuleb jätkata ja veelgi süvendada.

Selleks peaksid koonduma üksmeelseks tööks kõik riigimetsateenijad ja ka need, kellele metsateenijaskonna huvid on olnud seni südame lähedased, eriti aga need, kes on suutelised juhtivalt kaasa

töötama. Võimalusi on selleks kõigil, vaja on vaid head tahtet. Eesmärgid on ja jäävad ju samadeks.

Riigimetsateenijate
Keskkogu juhatus.

Metsateenijate järjekordne kokkutulek

Eesti Metsateenijate Ühingu asutamisel saadik, s. o. 1919. a. alates, on metsateenijail olnud tähelepandavaks sündmuseks iga-aastane üleriigiline kongress või kokkutulek. Kõigil eelmisel kokkutulekuil on metsateenijate peamiseks arutusaineiks olnud: organisatsioonilised, kutselised, kultuurilised, majanduslikud ning sotsiaalsed probleemid. Tähendatud probleemides on nii mõningadki kühmunud metsateenijate kongresside töö tulemustel tasandatud, kuid kiiretempoline elu toob järjest esile uusi ja ikka uusi lahendamist nõudvaid küsimusi. Seepärast ei ole midagi imestada, kui ka tänavusel metsateenijate kongressil tuleb mõne sõnaga juba ammu päevakorras seisnud küsimuste juures veel peatuda.

Septembrikuus, kui ilmus kuukiri „Eesti Mets“, ei olnud veel teada, millal õigupoolest võib metsateenijate XVIII üleriigiline kongress kokku astuda, kuid nüüd vahepeal on ühingu keskjuhatuse seda küsimust kaalunud ja on otsustanud kongressi kutsuda kokku pühapäevaks, 30., ja esmaspäevaks, 31. oktoobriks s. a. Kongressi kokkutuleku asukohaks on määratud ühingu päralt olev „Metsakodu“. Töökavas on ette nähtud „Metsakodu“ avamine ja õnnistamine, ühingu tegevuse ja rahalised aruanded, metsateenijate majanduslikud ning teenistuslikud küsimused, organiseerimise põhimõtted jne.

Huvi läheneva kongressi vastu on kõikjal suur, mida näitab juba seegi asjaolu, et paljud osakonnad on pöördunud keskjuhatuse poole järelepärimistega, kas võimaldataks „Metsakodu“ avamisest osa võtta ka ühingu liikmeil, keda pole valitud kongressi

saadikuiks. Loomulik, et ühingu keskjuhatusel selle vastu ei saa midagi olla, kuid osakonna juhatused peaksid juba varakult keskjuhatusele teatama nii saadikute kui ka külaliste arvu, kes „Metsakodu“ avamisele sõidavad, sest vastavalt sellele arvule on vaja keskjuhatusel muretseda liiklemisvahendeid Paide linna ja „Metsakodu“ vahel, samuti muretseda vajalisi toiduaineid ja korraldada ööbimist. Mis puutub ööbimisse, siis siinkohal palub ühingu keskjuhatuse tunnigivalt kõiki kongressi saadikuid ja külalisi võtta kaasa reisitekk ja voodilina, sest loodetavasti tuleb metsateenijate kongressile ja „Metsakodu“ avamisele ligikaudu 200 inimest, kuid muretseda nii palju tekke ja voodipesu on ühingu keskjuhatusel raske. Mis puutub toitlustamisse, siis selles osas hoolitseb keskjuhatuse, et kõigil oleks võimalik mõistliku hinna eest einestada ja et ei tarvitseks paaripäevast leivakotti kaasa võtta.

Kokku tulles metsateenijate XVIII üleriigilisele kongressile ei tohi saadikud unustada ka kutseühingulise korra ja distsipliini nõudeid, vaid kõikjal saatku meid ühingu lipukirja põhimõtted: „I s a m a a — ü k s m e e l — a u s u s“. Kolm aastat tagasi ühingu XV juubelikongressil töötas metsateenijate ühingu hoida kõrgel ühingu lippu oma kutse ja püüete sümbolina ja selle lipu all viia tegelikku ellu lipukirja sihtmõtted — hüvanguks ja kestvaks õitsenguks vabale Eestile. Kui siin on jutt distsipliinist, siis kindlasti vaimsest, et ka edaspidi metsateenijate ühingu võiks saada tunnustuse osaliseks, nagu seda märkis professor O. Daniel XV juubelikongressil sõnadega:

„Rahuldustundega võib Eesti Metsateenijate Ühingu vaadata tagasi ärakäidud teele, lootusrikkalt pilgud suunatud tuleviku radadele, kuhu teda saatku enne kui ka pärast Eesti metsameeste poolehoid.“

Ühingu esindusmärgis (vapis) esineb valitsevas asendis metsameeste sümbol — tamm. Tahaksin lõpetada sooviga: võimsalt sirutagu ta oma

latva ülespoole ja oma oksid laiuli, et ta kujuneks iluks ja auks kodumaale ja enda all võimaldaks varju leidmist, puhkust ja ilutsemist metsateenijate elu vahelduvatel tundidel.“

Tallinn, 10. oktoobril 1938.

Eesti Metsateenijate Ühingu
keskjuhatuse abiesimees

J. Pipar.

Praakrite õppepäevad

V. Ritslaid.

Juulikuu lõpul ja augustikuu algul korraldati a/s. Eesti Metsatööstuse poolt osale a/s-i praakritele õppepäevad a/s-i Tartu ja Tallinna lauatehaseis.

Et õppepäevadest osavõtjad olid peamiselt neist metstkondadest, mis varustavad lauatehaseid toormaterjaliga, siis õppepäevade korraldamise kohta valik oli väga otstarbekohane. On ju lauatehaseis kõige paremad võimalused selgitamiseks, missugused palgid lauatehaseis ümbertöötamiseks kõige paremini sobivad.

juhataja J. Saviauk ja a/s. EMT instruktoreid V. Ritslaid ning Tallinna õppepäevadel hradi a/s. EMT osak. juhatajad R. Kruuse ja N. Küttis, osak. juhataja abi E. Juurik ja

Ülal: Tartus
All: Tallinnas

korraldatud praakrite õppepäevadest osavõtjad ühes lektoritega

Õppepäevadel vastavai loenguil ja läbirääkimisil arutleti metsa ülestöötamise, vedude läbiviimise, metsamaterjalide müüki, saagimistööstusse, metsamaterjalide ekspordimise ja metsa ülestöötamise tööriistadesse puutuvaid küsimusi.

Lektoreina õppepäevadel esinesid: Tartu õppepäevadel hradi revidentmetsaülem L. O bet, Tartu lauatehase

instruktoreid V. Ritslaid ning Tallinna lauatehase juhataja A. Land.

Loengute kõrval arutleti põhjalikult materjalide lühendamise põhimõtteid ja jälgiti saagimistööd lauatehaseis ning materjalide sortimist, staabeldamist ja markeerimist lauatehaste laoplatesid.

Õppepäevad olid tõhusad tööpäevad, mis on tarvilised ja millede korraldamist tuleks jätkata edaspidigi.

Õppejaht

V. Matiisen.

Ajujaht on sügisesel ja talvisel ajal metsameeste perele peagu ainsaks ühismeelelahutuseks. Juba aastaid võib märgata, et meil ajujaht üldiselt on levimas, kuna aga hagijatega jänese- ja rebasejaht on vähenemas. Siin on peamisteks põhjusteks heade ja viimasel ajal ka õigemõduliste hagijate puudus ning kitsede laialdane levik. Ka on hagijate ülalpidamine kulukas ja tülikas, pealegi pole metsnikud ja metsavahid nende kasvatamisest huvitatud, kuna neil endil on hagijaga jaht iseseisvalt keeldud. Ajujaht aga kui sõja-mäng peab olema hästi läbi mõeldud, hoolega ette valmistatud kuni piasajuni ja täpselt täidetud. Siis ainult täidab ta oma otstarbe: sõjalises osas — saadakse maksimaalne saak vähima vaevaga ja ajakuluga ning „lahingu andja“ võib kõigi jahikülaliste sümpaatia ja tänu; mängulises osas — kõik osavõtnud tulevad „lahinguist“ välja terve nahaga ja rõõmsas meeleolus. Säärase lõpptulemuseni jõudmine nõuab aga tükk tööd ja kogemusi.

Tööst loodetavasti keegi ajujahi korraldajaist ei keeldu, kuid puudus on just kogemustest; puuduvad jahitraditsioonid. Seni tuli, eriti meie noorema põlve metsameestel, ajujahte korraldada oma tarkust mööda. Vaid väheseil oli võimalus omandada kogemusi ka väljastpoolt, olles jahikülaliseks mõne vanema ametivenna juures või esindusjahtidest osa võttes. F. Reidolfi „Jahinduse käsiraamatu“ ilmumisega oleme jõudnud sel alal suure sammu edasi. Igaühele, kes korraliku ajujahi organiseerimise vastu huvi tunneb, on nüüd võimalus selle kaudu (peatükk „Ajujaht“) oma teadmisi täiendada ning leida tulusaid näpunäiteid kõigile üleskerkivaile küsimusile.

Kuid ajujaht õppejahina metssaametkonnas vajab veel mõningat käsitamist, seda enam, et senised õppejahid 'suures enamuses puhtmeelelahutuse kõrval on vähe pakkunud õpetlikku. Õppida on aga meil veel palju. Eelkõige peab just õppejahi ettevalmistus, korraldus ja juhtimine olema laitmatu. Eeldades, et hra Reidolfi poolt ajujahi suhtes üles seatud nõuete omaksvõtmine ja täitmine on endastmõistetav, teeksin enda poolt veel vaid mõningad täiendavad märkused.

Küttide head nõuanded jahikorraldajale ja asjatundlik arvustus on tere tulnud, kuid mitte kunagi jahi ajal, siis tundub see ninatarkusena, küll aga jahi ettevalmistustöödel või jahi lõppedes, kus tavaliselt peaks toimuma üldhinngang. Skitsid-kaardid nummerdada vastavalt ette kindlaks määratud küttide arvule, tähistades igal kaardil silmatorkavalt (punasega) vastava küti seisukohad ja ta liikumistee ühelt mastilt teisele. Siis orienteerub iga kütt oma käel. Skitsile, väikeses taskuformaadis, võiks lisandada lehe, kuhu kütt märgiks tehtud lasud, jahisaagi ja vahest ka nähtud loomad. See oleks heaks materjaliks vajalike järelduste tegemiseks jahikorraldajale ja lasketaseme tõusu võrdlemiseks järgnevail aastail.

Et ajajate ringel tegevus areneks ladusalt, selleks tuleb ette kindlaks määrata ka ajajate juhtide (metsavahtide) liikumissiht niihästi ajal kui ka mastide vahetamisel. Kui veel ajajate üldjuht oma abilistel nõudal või mõni päev enne jahti orienteerumise mõttes laseb läbi käia kogu nende jahiajaks ettenähtud marsruudi, siis võib üldjuht olla kindel, et ta abilised ka jahi ajal oma ajajate grupiga (5—8 meest) liiguvad õieti.

Sääraselt talitades on minul korda läinud läbi viia ajamist täiesti laitmatult kohal, kus metsameeste pere ise varem kunagi ajajahist osa polnud võtnud. Ka tuleks ajajatele teha numbrid rinda (näit. kriidiga), siis on hõlpsam jälgida, kas nad korda peavad. Õpetused ajajatele püüda jagada varakult ja nad seada üles juba esimeseks ajaks, nii et jahi alguseks määratud kellaajal takistamatult võiks kõlada jahi avasignaali.

On veel rida kõrvalise tähtsusega asjaolusid, mis siiski aitavad sisenendada ja säilitada rõomust ja pidulikku jahimeeleolu. Eelkõige kaunis ja kõlav jahisarveheli. Sellega alustatakse jaht, sellega antakse kõik korraldused ja sellega jaht ka lõpetatakse. Jahisignaali õppimisele tuleb asuda nooremal metsameeste perel päris tõsiselt. On isegi avaldatud arvamist, et tuleks korraldada sel alal võistlused. Kuna ka kõhul on meeleolu suhtes kõva sõna kaasa rääkida, siis tuleb hoolt kanda sellegi eest. Kaunis, varjulises kohas varem valmis korraldada paar tulelõket ja seal lõunavaheajal serveerida lihtsalt, metsameheli kogu jahiperele kas kuuma teed, parem aga veel herne- või kapsasuppi. Eelkõige on see kosutav, iseäranis külmal ajal ning eriti ajajate perele, on meeleolukas ja — ka odav.

Jahisaagi edasitoimetamiseks peab olema veoriist. See korraldada nii, et loomad saaks asetada rippuma. Lastud loomad varustada kütide numbrite kandvate lipatsitega.

Mannetuks kujuneb meil tavaliselt ka jahi lõpetamine. Enamasti kestab ajamine, kuni videvik veel vähegi lubab, siis haarab igaüks kähku oma saagi järele ja algab ajamine kodu poole. Pisutki pidulikku ja jahimeheli oleks soovitav ka jahi lõpetamisel-lahkumisel. Mõnel pool tehakse seda nii: pärast jahi lõppsignaali koguneb kogu jahipere määratud kohale. Ajajad rivistatakse, et neile maksa palka (varuks peab olema küllaldaselt peenikest raha). Jahisaak loetakse ülevaatuses ritta kütide numb-

rite järjekorras. Siis järgneb jahisarve hüüd: esiteks jahikuninga (suurima jahisaagi omaniku) tervituseks, keda mõnel pool sel puhul ka dekoreeritakse oksakesega, siis rebasele, jänesele j. t. matusteks. Juhul, kui jahijumal on mõne küti vastu olnud helde, teise aga jätnud hoopis ilma, on jahi korraldaja võtnud endale õiguse anda õnnelike rikkalikust saagist pisut ka ilmajäänuile. See kõik teostatud, kõlab alles signal lahkumiseks. Oleks kõigiti tervitatav, kui meil püütaks ühisjahtidele mõningate traditsioonide elustamisega anda pisutki pidulikumat ilmet.

Õppejahtideks tuleb luba nõutada Riigimetsade Talitusest, sest muidu ei saaks sellest osa võtta metsateenijad väljaspool oma tegevuspiirkonda. Õppejahte on seni pidanud metskonnad peamiselt iseseisvalt, kuid kindlasti enam huvi ja õpetlikku pakuksid 2—3 naabermetskonna ühisjahid. See ergutaks enam püüdlikkusele, kuna jahti korraldaksid metskonnad vaheldumisi. Esindajatena naabermetskonda oleks eesõigus sõita neil, kel jahi alal on erilisi teeneid — kes näit. on tabanud salakütte, hoolitsenud edukalt jahiloomade toitmisel eest, tulnud laskevõistlustel jahipüssist esikohtadele, on osavald jahisarvepuhujad j. m. Ka see ergutaks püüdlikkusele.

Õppejahtidel oleks ühtlasi sobivaim juhused demonstreerida ja anda praktilisi näpunäiteid rebase ja jänese nül-gimise ning naha konserveerimise kohta. Need on iseenesest väga lihtsad, kuid väheste poolt õieti teostatavad toimingud. Õhtusest koosviibimisest seks otstarbeks näpistatud pooltunnike oleks kindlasti paljudele tuluks.

Lõpuks veel väike soovitus. Kui jahiskitside joonestamine vajalisel arvul (15—20 tk.) kohta peal teeb raskesti, saaks neid lasta paljundada valguskoopiatena minimaalse tasu eest, milleks skitsist-kaardist pauspaberil valmistatud algeksemplar saata Tallinna, keskkogu spordisektsiooni juhile.

Linnukoerte võistlustest Ihastes

Pühapäeval, 11. sept., korraldas Eesti Kennel-klubi Tartu lähedal, Ihastes, linnukoerte maastikuvõistlused. Eksamile oli toodud 16 koera, päritoluga Tartust, Tartumaalt, Tallinnast ja Mustveest. Kohtunikuks oli hr. Frese Tallinnast ja assistendiks hr. H. Must Tartust.

Võistlesid inglise, iiri setterid, pointerid ja saksa seisukoerad. Võistlused korraldati noorte ja vanemate klassis eraldi ning võistlejad töötasid paaridena. Nagu selgus, pole alati võimalik noorte klassis isast ühes emasega paaris töösse saata, sest emase juuresolek häirib isast ta töös.

Töötulemused osutusid tänavu keskmisteks; ükski võistlejaist ei jõudnud kuldaurahani. Katsetel olevad koerad enamikus osutusid küll keskmiste või mõned koguni heade loomupäraste töövõimetega loomadeks, kuid nendega oli töötatud vähe ja eksami nõudmised olid seekord suuremad kui läinud aastal. Ka olid mõned inglise setterid jah-

tinud peamiselt metsas, mistõttu nende töötamisviis lagemaal osutus liig aeglaseks. Noorureist mitmed koerad on üsna lootustandvad oma juba nüüd stiilse jookuga ja seisuga otsimisel.

Võitjaiks tulid noorte klassis:

- 1) Pointer „Lady“ (om. kol. Silbermann Tartust; — 2. hõbeauraha.
- 2) Saksa seisukoer „Mustu“ (om. prov. Tõnisson Tartust) — 3. pronksauraha.

Lahtises klassis:

- 1) Pointer „Telli“ (om. ins. Kurs Tallinnast) — 2. a-hõbeauraha.
- 2) inglise setter „Lex“ (om. hr. Rutmann Tartumaalt) — 2. b-hõbeauraha.
- 3) inglise setter „Kress“ (om. adv. L. Must Mustveest) — 3. a-pronksauraha.
- 4) iiri setter „Boy“ (om. hambaarst Vieckberg Tartust) — 3. b-pronksauraha.

G. Tehver.

Alutaguse ilvestest

1937. a. talvel korraldatud metsloomade loendusel saadud andmeil elutseb meie metsades 25 ilvest, peamiselt suuremais Virumaa metsamassiives. Sealsed metsad oma läbipääsmatute padrikute ja tihnikutega pakuvad metsloomadele soodsaid pesitsemis- ja elutsemiskohti. Eriti eelistab ilves sääraseid kohti, kus liiklus on vähene ja ümbrus asustamata. Seepärast on täiesti loomulik, et nad peamiselt sinna on jäänud peatuma, ja mitte ainult meil signinud ilvesed, vaid needki, kes Nõukogude Venemaalt üle piiri on tulnud.

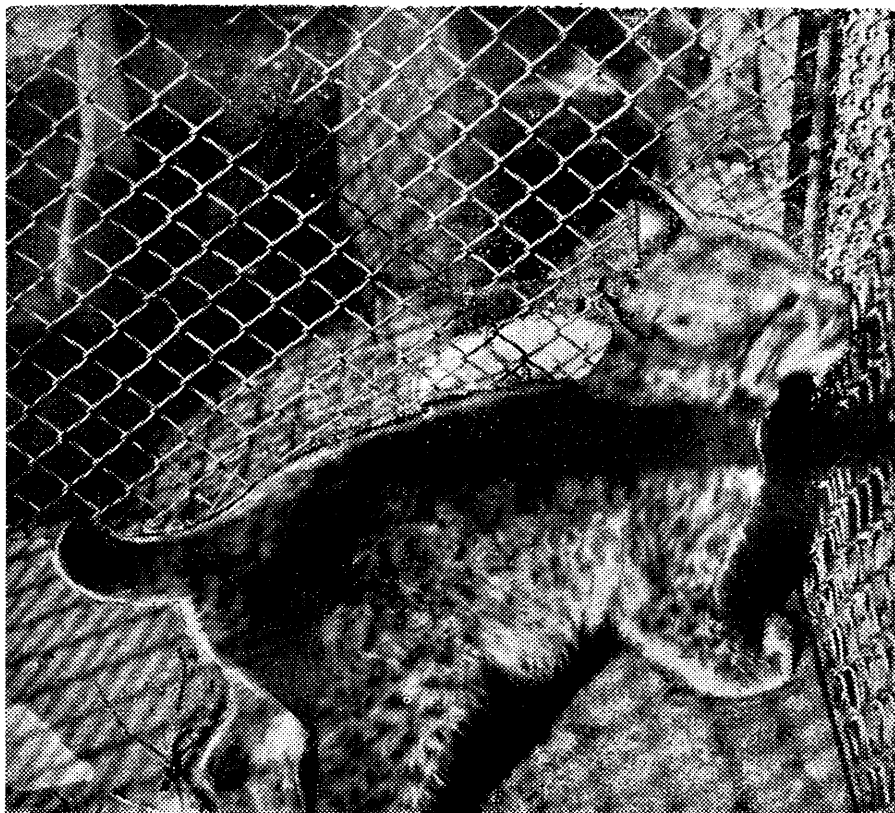
Et ilves on üks kahjulikemaid jahiloomi, siis on talle eespoolnimetatud metsades möödunud aastail tihti jahti peetud, mispuhul nii mõnigi meie jahimees ta saagina koju on toonud. Viimane suurem ilvesejaht peeti Jõhvi rajoomis, kus jahimehed hävitasid ühe ilvese pesakonna terveni. Tõllal ronis üks haavatud ilves puu otsa, kust ta

jahiliste poolt elusalt kotti aeti, koju toimetati ja vastavasse ruumi paigutati, lootusega teda haavade paranedes edasi toimetada Loodushoiu- ja Turismiinstituudi poolt asutatavasse loomaaeda. Kahjuks selgus aga järgmisel hommikul, et jahimeeste vaev elusa ilvese kinnipüüdmises oli olnud asjatu, sest ilves oli raske haava tagajärjel tekkinud sisemise verejooksu tõttu ära surnud. Nii jäi ka jahimeeste ilvese annetamise kavatsus täitumata.

Kuid elusilvese muretsemist asutatavale loomaaiale aitas kergendada käesoleva aasta septembrikuus ette tulnud juhus. Nii kuulis ühel pühapäeva õhtul Sonda-Mustvee raudteeäärme (Lümatu jaama lähedal) taluomanik oma koera ägedat haukumist. Välja minnes koera haukumise põhjust selgitama märkas talupidaja koera maanteekraavi ääres mingile loomale kallale tungivat. Lähemale minnes nägi ta, et see oli noor, umbes 4—5-kuine, ilvesepoeg, kes end

väga osavasti koera pealetungide eest kaitses. Nähes, et ilvesepoja kätega kinnivõtmise on mõttetu käte veristamine, ruttas mees tagasi tuppa, kust tõi pika varrega tuletangid ja kasti. Talupidajal läkski korda tangidega ilvest turjast kinni haarata ja kasti paigutada. Seejärel ta teatas ilvese püügist kohalikele Riigimetsade Talituse

teise Soomest saadud täiskasvanud ilvese tarvis reserveeritud ehitusse. See sai ruumikas kuuritaoline ehitus (lõunapoolsest küljest kaetud traatvõrguga) saabunud ilvesepojale esialgseks eluruumiks. Et hoiduda täiskasvanud ilvese võimalikust kallaletungist, paigutati viimane ruumi ühes suure raudvõrkkastiga, kus tal küllalt on ruumi

Virumaal Lümatu jaama lähedal kinnipüütud ilvesepoeg Loodushoiu- ja Turismi-instituudile kuuluvas aias — puuri asetatult

esindajale, kes ilvese kinnipüüdjale tegi korralduse ilvese esialgu enda hoole jätta ja teda toita, kuni selgub edaspidine käik. Mõne päeva möödudes peeti otstarbekaks ilvese saata Tallinna Riigimetsade Talitusse, kust see kohe pärast toimetist edasi toimetati Loodushoiu- ja Turismiinstituudi asutatavasse loomaaeda.

Kuna asutatava loomaaia eeltööd praegu alles on käimas ja vastav maaala veel eraldamata, siis asetati ilvesepoeg esialgu Loodushoiu- ja Turismiinstituudile kuuluvasse puukooliaeda,

edas-tagasi jooksmiseks. Peab ütlema, et kui varemsaabunu nägi väikest ilvest, muutus ta väga närviliseks ja jooksis urisedes traatvõrgu ääres edas-tagasi, seejuures vahete-vahel püsti hüpates ja käpaga vastu võrku lüües, kui mõni juuresolijaist juhtus võrgule lähenema. Kui aga väike ilves kuuri paigutati, pages „vana“ urisedes kuuri nunka kuuskedest moodustatud tihniku alla, kust hiljem inimeste lahkudes vahete-vahel turtsudes ja kartlikult luurates tuli väikest vaatama. Kuuri paigutamisel oli ka noor ilves väga närvi-

line ja jooksis turtsudes kastis edas-tagasi, nagu tahtes hammaste ja k p-padega endale murda teed vabadusse.

Lõpuks tekib küsimus, kuidas võis ilvesepoeg sattuda niivõrd talu lähedusse, sest sellases vanaduses hoiab vana ilves poegi enda juures ja kaitses neid igasuguste hädaohtude ning ulla-tuste eest. Võib vaid oletada, et vana ilves kuskil kaugemal saagijahil olles otsa sai, mistõttu pojad toiduotsimise eesmärgil metsas ümber uitasid, või jälle sattusid koerad ilvese pesakon-nale, mis neid metsa laiali paiskas, kust

siis üks poegadest elamu lähedusse sattudes tabati.

Arvestades sellega, et meie metsades elutseb üksikuid ilveste perekondi ja talvel koertega jahti pidades (sügava tuhkjaslumega) neid üsna lihtne on h vitada, pani Riigimetsade Talitus Alutaguse riigimetsade kohta maksma ilveste jahikeelu, hoolimata sellest, et ilvesed meie jahimajandust teiste ka-sulike jahiloomade ja lindude h vita-mise näol kahjustavad.

J. To.

M nd Riigimetsateenijate laskevõistlustest

Rakvere kogu laskevõistlused peeti 21. augustil 1938. a. Rakveres, Viru maleva lasketiirul.

Rakvere kogusse kuuluvad: Rakve-re, Roela, Paasvere, Avinurme, Tudu, Püssi, Sonda, Kunda, Sagadi, Loobu ja Porkuni metstkonnad, kes kõik laske-võistlusest osa võtsid, peale Avinurme metstkonna, kust oli kohale ilmunud ainult üks laskur.

Võistluse kavas oli t iskaliiber 300 m 10-ringiline m rkleht — 15 las-ku (lamades, põlvelt ja püsti   5 las-ku). V ikekaliiber 50 m 30 lasku (la-mades, põlvelt ja püsti   10 lasku). Jahip ss — 10 lasku (5 lasku jänese-ja 5 tuvikuju pihta).

Võistlused viidi läbi Kaitseliidu las-kev istluste m aruste kohaselt, v h-endades täpsus- ja erirelvade silma-de summat KLM § 13 kohaselt.

T iskaliiberp ss:

koht	metstkond	grupi summa
1.	Püssi rev. metstk.	316 silma
2.	Porkuni "	224 "
3.	Rakvere rev. "	200 "
4.	Kunda "	152 "
5.	Paasvere "	142 "

V ikekaliiberp ss:

1.	Püssi rev. metstk.	746
2.	Tudu "	666
3.	Porkuni "	613
4.	Roela "	523
5.	Rakvere rev. "	523

Jahip ss:

1.	Rakvere rev.-metstk.
2.	Porkuni "
3.	Püssi rev. "
4.	Kunda "
5.	Loobu "

Võistlused korraldas Rakvere kogu juhatus ühes laskevõistluste toimkon-naga. Peakorraldajana tegutses Tudu metsa ilem.

Iga metstkond võistles 3-mehelise grupiga igas relvaliigis, kusjuures grupi silmade summa otsustas v ist-lejate metstkondade järjekorra. Igas relvaliigis oli Rakvere kogu poolt v l-ja pandud I, II ja III auhind ja täis-kaliibris üks r ndauhind, mida tuleb kaitsa 3 aastat järjest või 5 aastat vahedega. Riigimetsade Talituse ja A/S. DMT poolt oli välja pandud indi-viduaalauhindu igas relvaliigis I koh-tadele tulnuile ja üks r ndauhind t iskaliibris.

Võistlusele väljapandud auhinnad olid maitsekad ja nende annetajad väärivad suurimat tänu.

Saavutatud tagajärjed olid järg-mised:

Individuaalsed tagajärjed.

1.	M. Põldmaa	Püssi rev. metstk.	126 silma
2.	A. Jalasto	" "	111 "
3.	H. Reinm�gi	Porkuni "	100 "
4.	K. Kasesalu	" "	93 "
5.	K. R�mmel	Püssi rev. metstk.	78 "

1.	M. Põldmaa	" "	262 "
2.	K. R�mmel	" "	260 "
3.	A. Reinsalu	Tudu "	237 "
4.	O. Uustalu	" "	228 "
5.	A. Jalasto	Püssi "	224 "

1.	A. S��ndu	Rakvere rev. metstk.
2.	H. Reinm�gi	Porkuni "
3.	E. Tarikas	Kunda "
4.	K. Kirs	Püssi "
5.	E. Ratt	Loobu "

Riigimetsade Talituse esindajana oli kohal inspektor major Ilves, kes kogu aeg innukalt jälgis võistlust. Külalisesena oli võistlust jälgimas Viru maleva pealik kolonel Vaher.

Pärast võistlust oli auhindade väljajagamine, kus major Ilves kogu võistlejatele pidas kõne, tuues esile laskeala tähtsust ja selle edasiarendamise vajadust.

Üldiselt võib Rakvere kogu esimest laskevõistlust lugeda täiesti kordalainuks.

Ühises lõunalauas jagati värskeid muljeid pinevast heitlusest hilise õhtuni ning anti lootusi tuleval aastal lasketagajärgi tunduvalt tõsta.

U-lu.

Loodi rev.-ringkonna laskevõistlused peeti 28. augustil s. a. Karksis Kaitseliidu laskerajal. Võistlusil esinesid kõik ringkonda kuuluvad metskonnad (Loodi, Karksi, Tarvastu ja Öisu). Seekordne laskevõistlus, järjekordselt kolmas, korraldati Loodi rev.-metsaüleva poolt RMT laskevõistluste määruste kohaselt ja viidi läbi Karksi metsaüleva tehnilisel korraldusel. Kui varem peetud laskevõistlused olid mõeldud esijoonel laskeasjanduse levitamiseks metsameeste hulgas ja laskeosavuse ning võistluskogemuste omandamiseks, siis ei saa seda enam öelda viimase laskevõistluse kohta, mis kujunes juba hoopis tõsisemalimeliseks. Laskevõistluse pealaks kujunes laskmine sõjapüssist — lahinglaskmine, kus saavutati ka mainimisväärseid tulemusi. Eriti märkimisväärne on mv. Salevi (Karksi metsk.) tulemus lamades käelt, kes võimalikust 100 silmast saavutas 97 silma.

Võistluskavas oli: lahinglaskmine sõjapüssist (IKL 303 200 meetrilt) lamades käelt — 5 ja põlvelt — 3 lasku; väikekalibri püssist (50 meetrilt) 3 asendist à 5 lasku, kokku 15; vabapüstolist 5 lasku (duell-laskmine) ja jahipüssist, kus igal laskuril tuli lasta 5-le tuvile (kettale, mis lastud lendu viskemasinast). Metskondade paremuse arvestamiseks olid metskonnad esindatud sõja- ja väikekal.-püssist 5-liikmeliste ja jahipüssist 4-liikme-

liste meeskondadega, kelle lasketulemused kokku moodustasid igas relvaliigis metskonna üldtulemuse vastaval alal.

Püstolilaskmisest oli osavõtjate arv piiramata.

Juba 1. a. oli RMT poolt välja pandud parimale meeskonnale sõjapüssist rändauhinna — jahisarv, tänavu lisandus sellele veel A/S. „Eesti Metsatööstuselt“ auhind parimale meeskonnale jahipüssist — hõbekarikas — ja pealeselle hulk individuaalauhindu kui A/S-ilt nii ka metskondadelt iga meeskonna kolmele esikohale tulnud laskuritele. Kuna need auhinnad aitasid kaasa võistluse pinevuse tõstmisele, siis lubatagu siinkohal eriti tänada nende annetajaid.

Sõjapüssist parimaks meeskonnaks osutus Karksi metsk. meeskond, kes saavutas võimalikust 800 silmast 628 silma, võites seega jäävalt RMT rändauhinna — jahisarve.

Meeskondade tulemused sõjapüssist:

1. Karksi met.-k.	— 628 silma
2. Loodi	— 624 „
3. Tarvastu	— 421 „
4. Öisu	— 385 „

Individaalselt tulid kohtadele:

1. mv. Salev (Karksi)	— 150 silma (võimali-
2. mv. Saar (Loodi)	— 146 „ kust 160
3. metsn. Palla (Karksi)	— 140 „ silmast.
4. rev.-m. ül. Melts (Loodi)	— 140 „
5. mv. õpil. Mikk (Tarvastu)	— 127 „

Meeskondade tulemused väikekalibr.püssist:

1. Karksi metskond	— 487 silma (võimalikus
2. Loodi	— 474 „ 750 silmast)
3. Tarvastu	— 379 „
4. Öisu	— 367 „

Individaalselt tulid kohtadele:

1. mv. Tusti (Öisu metsk.)	— 112 silma (võimali-
2. rev.-m. ül. Melts (Loodi)	— 110 „ kust 150
3. mv. Kaldve (Karksi)	— 107 „ silmast)

Vabapüstolist:

1. mv. Viitak (Loodi metsk.)	— 48 s. (võimalikust
2. mv. Pastik (Loodi „)	— 46 „ 50-st)
3. mv. Missik (Tarvastu)	— 45 „
4. mtsn. Erlemann (Karksi)	— 45 „

Kava viimseks alaks oli jahipüssituvilaskmine. Kahjuks peab mainima, et noorem metsameeste põlv ei suuda enam anda selliseid jahipüssi-laskurmeistreid kui seda on vanema põlve

esindajad. Nähtavasti on siin oma mõju juba avaldamas jahiseaduse kit-sendavad paragrahvid!

Meeskondade tulemused jahipüüsi-st:

1. Karksi metsk.	8	tuvi	12	haavl.	(tabat. 20-st
2. Loodi	7	„	21	„	tuvist)
3. Öisu	7	„	10	„	
4. Tarvastu	6	„	22	„	

Selle võiduga omandas Karksi metsk. meeskond A/S. „Eesti Metsatööstuse“ poolt väljapandud auhinna — hõbe-karika.

Individuaalselt tulid kohtadele:

1. mv. Sillaots (Tarvastu)	4	tuvi	9	haavl.	(5-st
2. mv. Raap (Karksi)	4	„	8	„	võima-
3. mv. Türk (Loodi)	3	„	6	„	likust)
4. mv. Pastik (Loodi)	2	„	4	„	

Laskevõistlusile oli sõitnud ka RMT inspektor major Ilves, kes võistluste lõppedes jagas välja kohtadele-tulijaile auhinnad.

Hiljem oli Karksi metsameeste poolt korraldatud kõigile laskevõistlusist osavõtjaile ühine teelaud.

J. K.

Kirjanduslik ringvaade

Metsamehe kalender-käsiraamat

Tuntud metsateadlase Karl Keerdoja toime-tusel ilmus äsja Eesti Metsateenijate Ühingu keskjuhatuse väljaandel metsamehe kalender-käsiraamat. Mainitud raamat sisaldab peale 2 aasta kalendri arvulise ülevaate Eesti ja kogu Euroopa riikide metsade kohta ning käsitleb kokkuvõtlikult ja väga arusaadavalt mitmesu-guseid metsanduslikke küsimusi.

Siin käsitletakse metsarajamise, -tüpoloo-gia, -kaitse, -hooldamise, -mõõtmise ja -hinda-mise, ülestöötamise, metsade ja maade kuiven-damise, metsateede jne. küsimusi. On too-dud juhiseid õnnetusjuhtumite puhuks metsa-töödel ning kõige vajalisemad näpunäited esi-mese abi andmiseks. Samuti leiavad käsitle-mist säärased küsimused nagu koduadade asu-tamine, relvade puhastamine ja suuskade kor-rashoid, riigiteenijate pension, tuuakse ära ka vanaduse ja terviserikke puhul kuupensiooni määrade tabel, metsanduslikud asutused, ette-võtted ja organisatsioonid.

Metsa-, kriminaalkohtupidam. ja jahisea-dusest on toodud vajalised väljavõtted.

Kuna raamatu autoreiks on tuntud metsa-teadlased, nagu dr. P. Reim, dr. A. Rühl jne., ning eriteadlased teistelt aladelt, siis on raa-matu sisu väga asjalik ja siin ei ole ülearusele ruumi lubatud.

Raamat, mis on rikkalikult varustatud nii kasvava metsa kui ka metsamaterjalide mõõt-mise ja muude tabelitega, sisaldab 290 lehe-külge, on trükitud heale paberile, trükk ja joo-nised on selged.

See tarviline käsiraamat ei tohiks puududa ühelgi metsamehel, metsasõbral ja mõistlikul metsaperemehel.

V. M.

Dr. Brunn — Aestung

(Laasimine.) Ajakiri „Der Deutsche Forst-wirt“ nr. 19 — 1938.

Et ka meie metsamajapidamise tähtsaimaks ülesandeks on tõsta ja arendada väärtusliku puidu kasvamist, olgu siinkohal toodud Sak-samaa metsateadlase näpunäiteid laasimise kui väärtusliku puidu kasvatamise abinõu kohta.

Väärtuslikku puitu annavad sirged, vigas-tamata tüvega puud. Eriti kõrgehinnalisi laudu ja planke annab tööstusele ja kauban-dusele puu, mis peale mainitud nõuete rahul-damise omab seesmise puhtuse, on vaba oks-est. Sellest tingituna olgu metsamehe püü-deks okstevaba või vähimalt okstevaese puidu kasvatamine.

Mida varem kaovad kasvavalt puult kül-g-oksad, seda puhtam tuleb puit. Okstest va-banemine toimub küll ka loomulikul teel, laa-sumisel, kuid mitte küllalt kiiresti kõikidel puuliikidel. Kõiks selles suhtes äärmist tüüpi moodustavad pöök ja kuusk. Pöögil eralduvad alumised külgoxad tihedasti tüve juurest juba latimetsaks ülemineku ajal. Okstest vabane-mine toimub kergesti ja kiiresti. Pärast kül-g-okste langemist juurekasvanud puit on vaba okstest. Puu langetamise ajaks on pöögi tüvi pealispinnalt pikalt sile ja seest okstevaba. Ka kuuse alumised külgoxad kuivavad alatasa

puu pikemaks sirgudes, kuid väga aeglaselt, ja veel 100-aastastel puudel on alumised oksad või vähimalt nende kuivanud tüükad esitatud arvukalt. Tamm vabaneb külgokstest aeglasemalt kui pöök. Mänd laasub aeglasemalt kui lehtpuud, kuid rutem kui kuusk.

Tüve laasumise käigus võib vahet teha nelja astme vahel:

1) Okste suremine; see on tingitud peamiselt puudulikkusest valgustusest; seda astet võib mõjutada metsakasvatustlike abinõudega.

2) Kaitsesulgude tekkimine okste tüve külge kinnitumise kohtadel. Nende ülesandeks on kaitsta elavat puukudet surnult oksalt leviva seene eest. Pöögil on see tüme vööt, milles arenevad tüllid ja haavakummissid. Kuusel on kaitsetsoonis oksa alumisel küljel tugev vaigukogumik, mis ongi üks tähtsaimaid kuuse oksa kauakestva tüvel säilimise põhjusi, kuna kuuse oksa kõdunemine on pidurdatud suure vaigusisalduse tõttu, mis tõuseb kuni 20% oksas.

3) Okste kõdunemine; see on tingitud seente tegevusest ja mehaanilistest pünevustest niiskuse võnkumise tagajärjel. Pöögi okste kõdunemist põhjustavad väga paljud, mõned neist eriti tugevasti mõjuvad, seened. Kuuse oksti vallutab harilikult ainult üks väga aeglaselt mõjuv seen. See on teine tähtis põhjus kuuse külgokste aeglasel eemaldumises.

4) Okste murdumine tüve küljest; see toimub mehaaniliste faktorite, nagu tuule, lume, põimenduse jne. tegevuse mõjul kõdunenud ja hapraks muutunud okstele. Okste murdumine sünnib pöögil varsti pärast nende suremist, kuusel aga alles mitmete aastakümnete järele.

Eeltoodust selgub, et pöögi väärtuslikuks okstevabaks puuks kasvatamiseks piisab metsakasvatustlikest võtetest. Sama on maksev ka tamme kohta. Ainult erandjuhtumil ja erilisi ettevaatuse reegleid silmas pidades on võimalik tamme okste kunstlik eemaldamine — laasimine. Mänd laasub enamasti ikka puudulikkult. Kuusel on loomulik külgokstest vabanemine kindlasti puudulik, hoolimata igasugusest seda soodustavaist kasvutingimustest. Niisama kauaks jäävad tüvele püsima ka duglaasia alumised külgoksad.

Okstevaba puidu saamiseks tuleb kuuse, männi ja duglaasia oksad eemaldada, s. o. tüved laasida. Kuidas toimida okste laasimisel puule kahju tegemata, seda on palju uuritud ja jõutud alljärgnevate tulemusteni:

Laasida võib ainult neid oksa, millede alusel on juba arenenud kaitsesuiud, sest niisugused oksad on lõpetanud elutegevuse ja on kuivanud. Roheliste okste kõrvaldamine kuusel on lubamatu, see võib põhjustada puidu mädanemist. Männilt seevastu on lubatav nõrkade roheliste okste kõrvaldamine. Duglaasia puitu ei kahjusta ka roheliste okste laasimine.

Laasimist peab teostama ettevaatlikult, peab hoiduma puukoore vigastamisest ja pindude kiskumisest. Puukoor on kõige õrnem ja seetõttu kergesti vigastatav peavegetatsiooni ajal, seepärast tuleb sel ajal hoiduda laasimisest. Laasimise tööriistana tuleb tarvitada kindlasti saagi, hästi teravat ja peenehambulist, mis võimaldaks okste saagimist hästi tüve lähedalt. Kirve ja noa tarvitamisel puu pilbastub kergesti ja tüvi vigastub.

Külgoksad tuleksid kõrvaldada kohe pärast nende kuivamist. Praktiliselt on aga väga tülikas üksikute okste laasimine. Tehnilistel põhjustel võib oodata, kuni oksad kuivavad tüvel teatud ulatusel, umbes 1—2 m pikkuselt, ja siis laasida korraga. Nii toimuks tüve puhastamine okstest osade kaupa, tõustes järjest kõrgemale.

Esmakordselt tuleb puu laasida külgokstest, kui need on kuivanud kuni rinnakõrguseni.

Puistute laasimisele üle minnes võiks teatava tagajärjega laasida ka vanemaid puid, kuid mitte üle 15 sm läbimõõduga rinnakõrguselt. See on majanduslikult siis õigustatud, kui laasimist teostatakse vähema arvu puude juures ja parima tootega puistuis.

Tüve okstest vabastamise — laasimise — ulatus peaks olema vähimalt 4,5—6 meetrit. Kõrgema piiri määrab laasimise tehniline läbiviidavus ja selle tasuvus, kuna laasimise kõrgemale tõusmisega tõusevad laasimise kulud. Kulude umbkaudseks arvestamiseks olgu öeldud, et ühe meetri pikkuse tüveosa laasimine 5 m kõrgusel nõuab aega 6—13 minutit, olenedes tehnilisist vahendeist.

Et laasimine on seotud teatud kuludega, tuleb laasida peamiselt lauamaterjaliks kasvatatavaid puistuid; kõne alla võiksid tulla ka üldiselt ehitusmaterjaliks kasvatatavad puistud.

Laasimisele määratud puistud olgu terved ja kaitstud igasuguste kahjurite eest. Laasitud puud kannatavad rohkem vigastuste all kui laasimata puud.

Laasimiseks tuleb valida hästi arenenud puud, noortes puistutes umbes 3 m kaugusel üksteisest, seega umbes 1000—1200 puud hektaarilt. Iga järgneva laasimisega kahaneb see arv ning jääb püsima umbes 400—600 puu

peale ha-lt. Väga kõrgeväärtuslikes puistuis langeb kõrgelt laasitud puude arv isegi 200-ni.

Iga laasitud puu tuleb ära märkida ja andmed laasimise kohta alal hoida.

A. Vitsut.

Mitmesuguseid teateid

Muudatusi riigimetsateenijate koosseisudes.

Ametisse nimetatud:

Rudolf Reinvald — Sutlema metsk. Kelba vahtk. metsavahi aj. k.-t., 5. V s. a.

Richard Altrov — Kunda metsk. Kunda vahtk. metsavahiks, 16. V s. a.

Aleksander Eljas — Kurista metsk. Soemäe vahtk. metsavahiks, 15. V s. a.

Alfred Paabu — Tartu metsk. Marama vahtk. metsavahiks, 16. V s. a.

Sigfried Rihvk — Iisaku metsk. Uusküla vahtk. metsavahiks, 15. V s. a.

Valter Sild — Karula metsk. Sarapuu vahtk. metsavahiks, 16. V s. a.

August Tammeorg — Kambja metsk. Tammejärve vahtk. metsavahiks, 11. V s. a.

Leonhard Laud — Alatskivi metsk. Järvepera vahtk. metsavahi aj. k.-t., 29. IV s. a.

Arvel Laanes — Sangaste metsk. Pekko vahtk. metsavahiks, 21. V s. a.

Hugo Uutma — Kivinõmme metsk. Männiku vahtk. metsavahiks, 15. V s. a.

Hugo Kuusmik — Purdi metsk. Kalmaste vahtk. m/v., 15. V s. a.

Theodor Mänd — Putkaste metsk. Puski vahtk. m/v., 24. V s. a.

Rudolf Koplimets — Metsakorralduse büroo metsatehniku aj. k.-t., 1. VI s. a.

Juhan Küüts — Anija metsk. jahimetsniku aj. k.-t., 19. V s. a.

Elmar Assor (senine Kloostri metsk. metsaülem) — Voltveti metstkonna abimetsaülemaks 1. VI s. a.

Jaan Unt — Kariste metsk. Kauni vahtk. m/v., 1. VI s. a.

Umberpaigutatud:

Kunda metsk. Kunda vahtk. metsavaht Robert Tomson, sama metsk. Rannametsa vahtkonda, 16. V s. a.

Tartu metsk. Marama vahtk. m/v. Ilmar Kaerama — sama metsk. Pükste vahtkonda, 16. V s. a.

Polli metsk. Lõpi vahtk. m/v. Peeter Mõttus — Oisu metsk. Kõrgenõmme vahtkonda, 1. V s. a.

Kariste metsk. Kadastiku vahtk. m/v. Peeter Kask — Oisu metsk. Songa vahtk., 1. V s. a.

Erastvere metsk. Hurmi vahtk. m/v. Julius Laaving — Kasavere metsk. Peebu vahtk., 16. V s. a.

Kaiavere metsk. Peebu vahtk. m/v. Aavo Uuli — Saare metsk. Sõõru vaht., 16. V s. a.

Karula metsk. Sarapuu vahtk. m/v. Johannes Kasuk — sama metsk. Karaski vahtk. 16. V s. a.

Kärdla metsk. Tuhala vahtk. m/v. aj. k.-t. Altmar Alt — sama metsk. Tahkuna vahtk. metsavahiks, 16. V s. a.

Kärdla metsk. Tahkuna vahtk. m/v. Felix Kikkul — sama metsk. Kallaste vahtk., 16. V s. a.

Kurista metsk. Soemäe vahtk. m/v. Eduard Raidma — Kõnnu metsk. Kraavi vahtk., 15. V s. a.

Kõnnu metsk. Kraavi vahtk. Jakob Toots — sama metsk. Tagametsa vahtk., 15. V s. a.

Pärnu metsk. Rabametsa vahtk. m/v. Timofei Silivälja — Põltsamaa metsk. Ronka vahtk., 20. V s. a.

Pärnu metsk. Surjupera vahtk. m/v. Mihkel Must — sama metsk. Rabametsa vahtk. m/v., 20. V s. a.

Purdi metsk. Vahesaare vahtk. m/v. Martin Väljapõhja — Pärnu metsk. Surjupera vahtk., 20. V s. a.

Kariste metsk. Kauni vahtk. Paul Sauna — sama metsk. Kõrboja vahtk. m/v., 1. VI s. a.

Ametist lahkunud ja nimekirjades kustutatud:

Karksi metsk. Ojapera vahtk. m/v. Gustav Kuus, parandamata haiguse tõttu, 15. V s. a.

Tapa metsk. Muusi vahtk. m/v. Evald Rindla, omal palvel, 11. V s. a.

Võru metsk. Keeni vahtk. m/v. Richard Vald, vahtkonna likvideerimise tõttu, 1. V s. a.

Adavere metsk. Liivasaare vahtk. m/v. August Rebane, vahtk. likvideerimise tõttu, 1. V s. a.

Sutlema metsk. Kelba vahtk. m/v. Johannes Reinvald, parandamata haiguse tõttu, 5. V s. a.

Anija metsk. Ruunoja vahtk. m/v. Jaan Enisto, parandamata haiguse tõttu, 1. V s. a.

Purdi metsk. Kalmaste vahtk. m/v. Johann Männik, parandamata haiguse tõttu, 15. V s. a.

Tartu metsk. Pükste vahtk. m/v. Ants Karamaa, parandamata haiguse tõttu, 16. V s. a.

Alatskivi metsk. Piiri vahtk. m/v. Aleksander Kook, parandamata haiguse tõttu, 1. V s. a.

Sangaste metsk. Pekko vahtk. m/v. Gustav Muhk, parandamata haiguse tõttu, 20. V s. a.

Kambja metsk. Tammejärve vahtk. m/v. Kustav Tammeorg, surma tõttu, 10. V s. a.

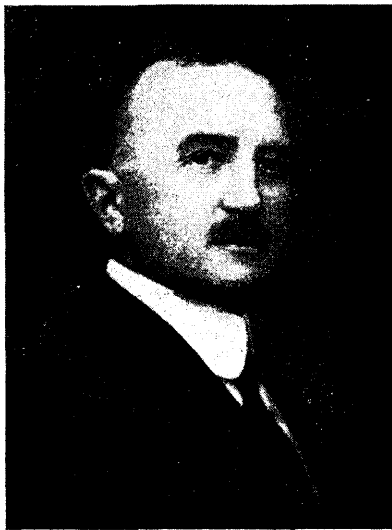
Erastvere metsk. metsnik Jaan Madison, omal palvel, 1. VI s. a.

Metsamaterjalide hinnad f-co laoplatz Tallinn

		sept.	okt.
Palgid, kuusk ja mänd thm kr.		15—16	15—16
Kapp-palgid		—	—
Pakud: kuusk	rm	—	—
mänd	”	—	—
Paberipuud	”	8—10	8—10
Toe puud	”	7	7
Pakud: kask	thm.	—	—
lepp	I s.	—	—
”	II s.	—	—
haab	I s.	—	35
”	II s.	—	25
saar	”	—	—
tamm	”	—	—
Prussid	”	34—36	34—36
Saetud materj. + 25% laudu:			
kuused U/s.	tm kr.	32—50	34
kuused IV s.	”	29—50	30
mänd U/s.	”	32	32—50
mänd IV s.	”	28	28—50
Kastilauad	”	60—65	55—60
Luuavarred	”	—	—
Krohviliistud	”	28—34	28—34
Liiapid	3 kr. tk.	3	3

Tendents tagasihoidlik.

Ühe veteraani tegevteenistusest lahkumise puhul Kabala rev.-metsälem Jaan Hellat läks pensionile

10. septembril 1938. a. lahkus Kabala revident-metsälem Jaan Hellat (Rosen) metsateenistusest vanusepiiri ületamisel ja arvati põllutöministri kä-

suga 1. IX 38. a. nr. 28 pensionile. Samas käsus avaldab põllutöminister tänu Jaan Hellatile 17-a. teenistuse eest Eesti metsanduse alal. Et Jaan Hellat on Vabariigi algusest peale teeninud metsanduse alal juhtivail kohtadel, siis lubatagu lühidalt meelega tule-tada ta elukäiku.

Jaan Hellat sündis 7. oktoobril 1872. aastal Kuigatsi vallas möldri pojana. Alg- ja keskhariduse sai Võrus ja Tartus. 1893. a. õiendas küpsuseksami eks-ternina Peterburis 6-da gümnaasiumi juures ja sai sellega ühtlasi koduõpe-taja diplomi. Järgmisel aastal astus J. Hellat Peterburi füüsika peaabserva-tooriumi teenistusse meteoroloogia ala-le, kus teenis kolm aastat. 1898. a. as-tus ta Saksamaal Eberswalde metsa-akadeemiasse ja lõpetas selle 1900. a. heade tagajärgedega.

Akadeemia lõpetamise järele siirdus J. H. kodumaale ja praktiseeris 1900.

ja 1901. aastal Liivimaa metstkondades (Aakres, Kõpus jne.). 1901—1902. a. oli ta Peterburis vene metsateadusega tutvumas.

1902. a. astus J. H. Peterburi kubermangus asetsevate Redkino metsade ülemaks. Need 2200-ha pindalaga metsad asetsesid Luuga jõe ääres ja olid eraomandus. Erametsateenistuses ei olnud aga J. H. kaua, juba 1903. a. maikuus sõitis ta Kesk-Aasiasse Altai mägestikus asetsevate keisrikoja ministeeriumi alla kuuluvate keisri kabineti metsade ja maade ülema nooremaks abiks, hiljem sai vanemaks abiks ja 1908. a. Smeinogorski ja Ustkamenogorski metsade, maade ja kaevanduste ülemaks, kus valitsemise piirkond oli umbes 8 miljonit ha, kuni Hiina piirini. Altai asetsesid ka kullakaevandused ja muuseas oli J. H-i vararaamatus kolm kulda sisaldavat mäge.

Kümme aastat oli J. H. Altai keisri kabineti teenistuses. 1913. a. kuni suure vene revolutsioonini asus J. H. vene põllutööministeeriumi metsade departemangu teenistuses Transkaukaasias ja sellest suurema osa Lenkoraanis — Pärsia piiri ääres. 1917. a. määrati J. H. vene sõjavägede ülemjuhataja staabi käsutusse, sõjaväe insener-metsateadlasena (vojennõi inžener-lesovod'ina) ja komandeeriti Galiitsiasse ning Bukoviinasse seal asetseva äsja Austrialt vallutatud kolme metstkonna (Vama, Frasiino ja Kimpolung) ülemaks. Vene vägede taandumise järele lahkus J. H. Galiitsiast ja asus vene riigimaade ja metsade ülemaks Hersoni ja Bessarabia kubermangus, ühtlasi oli ta ka põllutööministri volinik (oblastnoi upolnomotšennõi) Jekaterinoslavi, Tauria ja Hersoni kubermangudes ja sõjavägede ülemjuhataja juures nõukogu liikmeks.

Enamlaste survele lahkus J. H. Venemaalt pagulasena 1920. a. jaanuaris ja sõitis laevaga Bulgaariasse Varna linna. Bulgaarias peeti J. H-t neli nädalat karanteenis kõhutüüfuse pärast. Karanteenist vabanedes sõitis J. H. Sofiasse, kus tal korda läks oma ametivendi, kelle juhiks ta oli olnud Venemaal, paigutada Bulgaaria riigiteenistusse. Sama aasta maikuus sõitis J. H. Ju-

goslaavia pealinna Belgradi. Balkani mail võeti vene pagulasi väga lahkelt vastu ja Jugoslaavias pakuti riigimetsade ja kaevanduste ministeeriumi peadirektor dr. Wasitši poolt J. H-ile terve rida kohti niihästi keskasutuses kui ka sisemaal. Neist valis J. H. endale Montenegro ja Dalmaatsia Adria mere ääres, kus ta ministeeriumi volinikuna pidi koostama metsavalitsemise kava endise Montenegro kuningriigi metsade kohta. Jugoslaavia kuningas Aleksander oma ukaa-siga kinnitas J. H-i sellele kohale. Lõpetades oma ülesande 1921. aasta augustikuus, esitas J. H. oma töö tulemused peadirektorile ja palus end vabastada Jugoslaavia riigiteenistusest. Teenistusest lahkumise põhjuseks oli koduigatsus ja soov kaasa aidata kodumaa ülesehitamisele, kuna vahepeal oli J. H. saanud ühenduse kodumaal asuvate sugulastega, kellelt ta kuulis Eesti Vabariigi sünnist. Hoolimata oma heast kohast ning paradiislikust ümbrusest ja kliimast loobus ta neist, et sõita kodumaale, läbistades selleks kogu Euroopa. Tallinna ta saabus Stettinist laevaga 1921. a. septembrikuus.

Eestis esitles J. H. end tolleaegsele Metsade Peavalitsuse ülemale J. Kitsingile ja ta määrati algul metsatööstuse osakonna juhatajaks, mõne kuu pärast peavalitsuse ülema abiks ja aasta pärast peavalitsuse ülemaks.

Tol ajal teostati maareformi ja poliitiliste parteide demagoogia tõttu nõuti metsamaalt ikka suuremaid planeerimisi, mille tagajärjel peavalitsuse juhtivad jõud sattusid väga täbarasse seisukorda, kuna peremehi oli niisama palju kui parteidel liidreid kokku ja igatüüpi neist olid omad plaanid metsade jagamise kohta. Tolles õhkkonnas muutus töötamine J. H-ile üle jõu käivaks ja 1925. a. sügisel ta lahkus Metsade Peavalitsuse ülema kohalt, asudes algul üheks aastaks Järva maakonna metsarevidendiks ja sealt Kabala metstkonna metsaülemaks ning oma ringkonna revidendiks, kus töötas kuni pensionile minekuni. See oleks lühidalt J. Hellati teenistuskäik, mis viib läbi kahe mandri ja läbi rea Euroopa riikide.

Vanemad metsamehed tunnevad hästi J. Hellatit kui inimest ja ametnikku, noorematele ei ütle ta nimi palju, kuna J. H. ei esine avalikel koosolekuil ega „tee endale nime“ miitinguil. Ametnikuna on J. H. äärmiselt täpne, nõudlik, kohusetruu ja õiglane. Ka öösel ärkvel olles töötab ta aju ametialaliste ülesannete lahendamisel, mida ta üles märgib oma märkmikku. Korratus, lodevus ja sõnakuulmatus ei leia J. H-i juures armu, ja neid omadusi, resp. nende omaduste kandjaid, nuheldakse raskelt ja pidevalt. Nooremad metsamehed, kes J. H-i alluvaina on töötanud, on ta isalikkud kätt saanud korduvalt tunda.

Metsavalitsemise alal on J. H-il suured teened. Olles Metsade Peavalitsuse ülem organiseeris ta metskondade tööd, ja tolles olukorras ning tolle inimmaterjaliga ei olnud see kerge ülesanne.

J. Hellat on noid vanu metsamehi, kes pühendas täit tähelepanu ka jahimajanduse arendamisele. Ulukite toitmine ja röövloomade ning lindude hä-

vitamine leidis Kabala rev.-metskonnas pidevat rakendamist.

J. Hellati teeneid on hinnatud Vabariigi Presidendi poolt 3-da järgu Valge Teeneteristi annetamisega, Eesti Loomakaitse Liit on annetanud III klassi Rohelise Risti, Viljandi Metsaühingu poolt annetati teenetemärk rinnal kandmiseks ja Voltveti Metsakooli Viilistlaskogu valis J. H-i oma auliikmeks ning annetas talle vastava diplom. Teenistusest lahkumise puhul annetas Vastemõisa Kogu 21. aug. J. H-ile hõbekannu vastava pealkirjaga ja 10. sept. s. a. Tallinnas jumalagajätkukoosolekul keskasutuse ja a.-s. EMT kõrgemad ametnikud tuletasid meele lahkuva metsaametkonna organiseerija teeneid ning annetasid lahkuvale veteraanile mälestuseseme.

Jaan Hellati isik jääb püsima Eesti metsamajanduse ajalukku ja on tihedas seoses Eesti metsanduse arenemisega. J. Hellatit kui isikut võib armastada või vihata, kuid temast ei saa mööduda ükskõikselt kui isikust, kellega ei arvestata.

Ami.

Voldemar Bergmann pensionile

Sõmerpalu metsaülem Voldemar Bergmann arvati parandamatu haiguse tõttu pensionile 1. maist 1938. a.

Voldemar Mihkli p. Bergmann sündis 12. juulil 1873. a. Viljandimaal Põltsamaa vallas. Alghariduse ta sai Põltsamaal ning laiendas oma teadmisi Tartus gümnaasiumis, kus lõpetas 4. kl.

Omandanud metsandusliku ja põllumajandusliku 3-a. praktika Lustivere mõisas ning olnud 6 a. Vana-Kuuse mõisa metsaülemaks, siirdus hra Bergmann Saksamaale, kus ta õppis Mündeni metsaakadeemias.

Lõpetanud õppimise Mündenis, teenis ta 7 a. Viitina mõisas metsaülemana ja 1. sept. 1908. a. kuni 1. okt. 1916. a. Talurahva Põllupanga Riia osakonnale kuuluva Uue-Viitina mõisa riigimetsade ja maade valitsejana 1. veebr. 1920. a. hra Bergmann määrati Erastvere ja sama aasta 1. juunist Sõmerpalu metsaülemaks, kus ta teenis kuni pensionile minnekuni.

Ametniku ja inimesena oli hra Bergmann alati sõbralik, kannatlik, tasakaalukas, heatahtlik, erapooletu ja korrektne kõigi vastu, kellega tal kas teenistuse alal või eraelus tuli kokku puutuda.

Kuigi aastailt enam mitte noor, on ta süda alati noor, tänu temas peituvale huumoritun-

dele, mida et suutnud hävitada ükski raskus. Isegi töö juures ei kadunud ta huumorimeel ega jäänud roostetama kantslele tolmuse seinte vahele. Sõprade hulgas oli hra Bergmannu alati kõige lõbusam naljahammas ja laulumees, ja tema lõbusus nakatas teisigi.

Hra Bergmann on üks viimseist mohikaanlasist, sellest kaduvast metsameesre perest, kes on läbi ja läbi seltskonnainimesed, kuid kes ühtlasi armastavad metsa ja on kirglikud jahimehed, täites selle juures armastusega oma otseleid ülesandeid.

Soovime vanale veteranile palju rahulikke aastaid ta puhkepäevil.

Metsavaht Voldemar Kuusik pensionile.

1. maist 1938. a. lahkus metsateenistusest Õisu metskonna Riste vahtkonna metsavaht Voldemar Kuusik, minnes pensionile hädise tervise tõttu.

Voldemar Kuusik sündis 3. II 1878. a. Kärstna vallas Viljandimaal. Koolihariduse ta sai Karksi kihelkonnakoolis. Metsaasjandust õppis Kärstna mõisa metsaülema Kreews'i juures 1906. a. Metsavahina teeninud Kärstna mõisas Kärstna vahtkonnas 1. V 1907. a. kuni 20. VIII 1914. a., mis ajast peale teenis maailmasõjas liinil kuni 1916. a., mil langes Saksa maale vangi. Sõjavangist 1919. a. augustikuu algul vabanenud ja kodumaale saabunud, astus metsapraakrina teenistusse Viljandi metsakaupmehe Seisleri juure ja sama aasta lõpul läks üle Kütteinete Keskkomiteesse samale

ametile. 20. IV 1923. a. kuni pensionile minekuni teenis metsavahina Õisu metskonna Riste vahtkonnas.

Oma töös V. Kuusik oli hoolas ning kohusetundeline ja kaasametnike vastu sõbralik, mille tõttu tal oli hea läbisaamine oma kaasteenijatega.

Soovime talle rahulikke vanusepäevi ja head kordaminekut edaspidises tegevuses oma väiketalus.

Õisu metstk. kaasteenijad.

Metsavaht Aleksander Preeden pensionile.

1. maist 1938. a. lahkus metsateenistusest parandamatu haiguse tagajärjel Õisu metskonna Kõrgnõmme vahtkonna metsavaht Aleksander Preeden.

Aleksander Preeden sündis 25. VI 1876. a. Heimtali vallas Viljandimaal põllutöölise pojana. Koolihariduse ta sai S-Kõpu algkoolis.

Metsaasjandust ta õppis tolleaegse Õisu mõisa metsaülema R. Limbergi juures. 1901. a. sai Heimtali mõisa Kõrgnõmme vahtkonna metsavahiks, kus teenis kuni pensionile minekuni.

Ameti alal oli Preeden korralik ja õiglane ja kaasteenijate vastu sõbralik, millega ta ka võitis lugupidamise oma ülemuste ja kaasteenijate poolt.

37 aastat oled end väsimatult pühendanud metsale, jäägu nüüd vanaduspäevad sulle rahulikuks puhkuseks.

Kaasteenijad.

Metsamehed, jahimehed, metsatöösturid ja metsaomanikud!

Lugege ja tellige kuukirja

„EESTI METS“

1938

XVIII AASTAKÄIK

Ainuke metsanduse ja jahinduse kuukiri

Metsamajandus, kutseala, jahindus, teateid puuturgudelt jne.

Ilmub 1938. a. suurendatud kaustas, parimate eriteadlaste kaastööl
ja toimetusel

Tellimishind: aastas Kr. 3.50, poolaastas Kr. 2.—, EMT Ühingu
osakondadele ühistellimiste puhul Kr. 3.— aastas

Toimetus ja talitus: Tallinn, Lai tn. 39/41, postkast 97

Posti jooksev arve nr. 155

Meie valikurikkast laost
leiate alati soodsate
hindadega igasugust

jahi- ja laskemoona,

püsse, brovninguid, foto-
ja elektrimaterjale jne.

Metsaametnikele hinnasoodustused ● MÜÜK suurel ja väikesel arvul

VIDRIK SÄRG & Ko

Tartu, Võidu 10, tel. 78

TEADAANNE.

Eesti metsateenijate ühingu XVIII üleriiklik

kongress

peetakse ühingu päralt olevas „Metsakodus“, mis asub Järvemaal 10 kilomeetri kaugusel Paide linnast, Eivere asunduses, pühapäeval, 30. ja esmaspäeval, 31. oktoobril 1938. a.

Härra Põllutööministri lahkelt ettepanekul on kongressi saadikutele võimaldatud raudteel 33⁰/₀-lise hinnaalandusega sõit Paide ja tagasi. Paidest „Metsakodusse“ on ühingu keskjuhatuse poolt korraldatud omnibuseühendus väikese tasu eest. Raudtee sõiduhinna soodustuspiletite saamiseks pöörduda ühingu keskjuhatuse poole.

Kongressi saadikud on Härra Riigimetsade Talituse Direktori otsuse kohaselt kongressi ajaks vabastatud ametikohuste täitmisest.

Eesti metsateenijate ühingu
keskjuhatuse.